

DIRVA

TRAUKIMOSI KAINA

PRIE KO PRIVESTŲ VIETNAMO ATIDAVIMAS?

Didžioji Amerikos spauda jau išsprendė Vietnamo problemą. Net Life žurnalas po ilgesnio svyravimo pasisakė už kapituliaciją. Negalima sakyti, kad jopaskutiniame editoriale nebūtų visai logikos. Kad ir tokioje vietoje, kur pastebima, jog JAV palaiko ar stengiasi palaikyti geriausius santykius su Sovietų Sąjunga, tokių pat norėtų su komunistine Kinija, tai kam kovoti su palyginti labai maža komunistine valstybe -- Šiauriniu Vietnamu?

Tos pačios leidyklos leidžiamas Time savo 'cover story' paskyrė sekančiam logiškam klausimui: "what if we just pull out?". Ieškodamas argumentų pasitraukimui, Time, kuris iki šiol teigė, kad dauguma amerikiečių dar nėra pasiruošę priimti kapituliacijos, aiškina, kad, žinia, būtų geriau, pasitraukimą nudelsti ilgesniam laikui, leidžiant sustiprėti pietinio Vietnamo politinei struktūrai.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

rai, duodant jai šansą pasipriešinti komunistams. Tačiau toks delsimas vargiai pateisintų tam reikalui skiriamas gyvybių ir materialines aukas. JAV galėtų eiti de Gaulle pavyzdžiu, kuris kapitulioavo prieš Alžiro sukilėlius, nors ir tie neturėjo šanso laimėti kariškai.

Čia reiktų pastebėti, kad Prancūzijos ir JAV būklės yra kitokios. Prancūzija buvo viena iš antraeilių pasaulio valstybių, nuo JAV priklauso visas vadinamas laisvasis pasaulis. Reikalas sukasi apie prestižą, kurį sunku atvaizduoti pinigų ar net ginklų skaičiais. Kažkas panašaus yra su popierinių pinigų padengimu auksu. Visi žino, kad ne valstybė neturi tiek aukso, kiek reiktų pakeisti visus jos išleistus banknotus, bet vistiek popierinių pinigų vertė palaiko viltis, kad reikalui esant jų laikytojas galėtų juos pakeisti auksu. Panašiai yra ir su valstybės prestižu: ne valstybė negalėtų atsilaikyti, jei ją iš kartų pultų visos kitos. Tačiau normaliai niekas nebando padaryti pradžios, nes pats labai nukentėtų.

Jei Vietnamo atveju JAV negalėjo prisiversiti panaudoti visos savo jėgos, kad sutramdyti šiaurinį Vietnamą, ji ne sirys tos jėgos panaudoti tada, kada jompačiom grės didesnis pavojus. Pagal karinį kritiką ats. brig. gen. Marshall dviem metams po kapituliacijos Vietname neliks nė NATO sąjungos!

Bet amerikiečių laikraštininkai apie tai mažai suka sau galvą, jiems gal kiek daugiau rūpi tų vietnamiečių likimas, kurie ištikimai talkininkavo JAV. Vieni aiškina, kad šiaurės Vietnamas jų "nebaus". Girdi, Hanjus skaitys su pasaulio

lio opinija. Kiti siūlo juos priimti į JAV. Tačiau palikus tą žmonišką susirūpinimą, visi sutinka, kad amerikiečių pasitraukimo atveju komunistai ištvirtintų ne tik Pietų Vietname, bet ir Laose su Cambodija, jų spaudimas į Tailandą ir kitas valstybes būtų sunkiai pakenčiamas. Labai galimas daiktas, pasak Time, kad ir šiaurės Korėja bandytų pulsti Pietų Korėją.

Pačioje Amerikoje pasitraukimas ir jo vėlesnės pasėkos, aišku išskeltų nemažų ginčų ir kartumo. Būtų reikalaujama iš viso spiauti į užsienį ir rūpintis tik savimi. Tas reikalavimas, jei būtų išpildytas, greitai atneštų ūkinių sunkumų. Už tat ir Time galų gale pasisako už laipsninį pasitraukimą, kad leidus susitvarkyti Azijos valstybėms, kurios staiga pasijustų be jokios globos. "Tai yra riboti ir sunkiai pasiekiami tikslai -- aiškina Time -- aukoti jiems gyvybes ir pinigus bus sunku. Tačiau jei jie bus pasiekti, jie iš dalies pateisins tas gyvybių ir materialinių gėrybių aukas, kurios jau buvo paklotos šiame ilgame kare". Atseit, "happy end" kaip sename Hollywoodo filme? Sąlygų tam būtų. Deja, dauguma amerikoniškų filmų dabar irgi jau blogai baigiasi.

GRANDINĖLĖS TRIUMFAS

Neprastos reklamos (amerikiečių laikraščiai, televizija, radijas, plakatai), viso miesto mastu plataus pristatymo Grandinėlės lietuviškų sceninių šokių koncertas įvyko spalio 18 d. Philadelphiaje. Rengėjų drąsa ryžtas vertinti savus sugebėjimus ne mažiau, kaip svetimus, uždėjo jaunam kolektyvui atsakomybę ne tik pa-

Literatūros šventės Chicagoje garbės prezidiumo dalyviai: LB Gage Parko apyl. pirm. St. Gečas, rašytoja Švabaitė-Gylienė, rašytojas AL Baronas, P. Gaučys, laureatas M. Vaitkus, laureatė D. Bindokienė, Dr. Razma, J. Kavaliūnas ir rašytojas V. Ramonas.

LITERATŪROS IR DAINOS ŠVENTĖ CHICAGOJE

Du laureatai ir viena iškili solistė buvo puikiu patiekalu literatūros ir dainos šventėje. Ji buvo surengta spalio 11 d. Jaunimo Centre. Virš 400 žiūrovų buvo liudininkais šios retos savo pobūdžiu šventės. Šventėje pasirodė Lietuvos Rašytojų draugijos premijos laimėtojas kan.

teisinti šeiminių vilčių, bet gražiai atlikta programa pristatyti įvairiaspalvei publikai dalelę lietuviškos tautinės kultūros, ir pačius lietuvius, kaip gyvą, darbščią, jauną viso šio krašto visuomenės dalį. Viltys pasiteisino ir po 9 valandų kelionės, repetitijos -- liet. sceninių šokių spektaklis didelio miesto scenoje praėjo profesinio teatro tempu ir nuotaika. G. Mironoir jo talkininkų vadovaujamos L. Bendruomenės pastangos reprezentuoti lietuvius amerikiečių tarpe pilnai pavyko. Bendras visų (rengėjų ir koncerto atlikėjų) darbas didžiuliam mieste paliko lietuvišką žymę.

Sekantieji Grandinėlės šokių spektakliai įvyksta lapkričio 8 d. Hartforde, lapk. 9 -- Bostone ir lapkričio 30 d. -- Chicagoje.

M. Vaitkus, Švietimotarybos konkurso jaunimui laureatė D. Bindokienė ir iškilioji solistė V. Kojelienė.

Vakaro programą pradėjo kun. J. Vaišnys, S.J. -- LB Gage Parko apyl. valdybos kultūrinių reikalų vadovas ir Švietimo tarybos narys. Poetė Švabaitė perskaitė konkurso jaunimui jūry komisijos nutarimą, jog 500 dol. premija skiriama D. Bindokienei. Premiją laureatei įteikė J. Kavaliūnas, Švietimo tarybos pirmininkas.

Lietuvių rašytojų draugijos jūry komisijos sprendimą perskaitė P. Gaučys. Paskelbė, jog 1000 dol. premija už geriausią 1968 m. knygą atitenka rašytojui -- poetui kan. M. Vaitkui už jo kūrinių "Nepriklausomybės saulėje".

Laureatams sveikintu kalbą pasakė mecenato -- Lietuvių Fondo atstovas dr. A. Razma. Jis pasveikino kan. M. Vaitkų ir trumpai nupasakojo LF tikslus.

Po to pakviestas kalbėti pats rašytojas kan. M. Vaitkus. Jis ką tik sulaukė garbingo amžiaus -- 85 metų. Jis savo trumpam žodyje daug pasakė. Sakė, kad "žmogus žmogui turi būti ne vilkas, bet pilnoje žmoniškumo prasmėje -- žmogus. Tik taip galvodami žmonės gali atsiekti aukštų laimėjimų žmoniškai". Jam einant sakyti kalbą publika atsistojusi jam gausiai plojo, reiškė savo pagarbą ir pasitenkinimą, kad ji čia mato gyvą ir sveiką.

Sol. V. Kojelienė pradėjo koncertinę dalį A. Kačanausko kūriniais. Ji daugiausiai išpildė lietuvių kompozitorių kūrinius su giliu išjautimu ir aukšta muzikaline balsų interpretacija. Pabaigai ji padainavo keletą arijų iš operų.

Dainų programa buvo pajavairinta laureatų kūrybos skaitymu. Pirmoji ištrauką iš savo apysakos "Mieste nesaugu" skaitė jaunoji rašytoja Danutė Brazytė-Bindokienė. Pasirodė, kad ji

ne tik moka gerai rašyti, bet ir patraukliai savo kūrybą publikai perduoti su vaizdiška interpretacija.

Po poros arijų išpildymo, publikai plojant, i sceną išėjo rašytojas kan. M. Vaitkus. Malonus ir besišypsantis jo veidas sako, kad jis publikos neapvils. Skaito iš premijuotos knygos. Vaizdai iš 1944 m. vasaros pasitraukimo nuo arėtančio raudonojo tvano. Daugelio klausytojų atmintyje sukėlė gyvus prisiminimus iš anų siaubingų dienų. Dėstymas labai vaizdus, rodos, lyg gyvą paveikslą matytum kaip įvykiai vienas po kito eina ir nuneša klausytoją į siaubingų pergyvenimų praeitį...

Kad ir ilgoka programa praėjo sklandžiai ir be jokių uždelsimų, ko kartais neįmanoma išvengti. Tai nuopelnas rengėjų -- LB Gage Parko apyl. valdybos su pirm. St. Gečiu priešakyje. O taip pat savo įnašą įdėjo ir Švietimo Taryba su Rašytojų Draugija. Pažymėtina, kad LB Gage Parko apylinke praktikuoja kultūrinę veiklą gana dažniais ir vertingais parengimais. Šioje šventėje galėjo būti kur kas daugiau publikos. (eš)

IS VISO PASAULIO

• NOBELIO literatūros premija praeitą savaitę buvo paskirta rašytojui Samueli Beckett, gimusiam Airijoje, bet didžiąją savo gyvenimo dalį praleidusiam Prancūzijoje.

• LIBIJA, kaip 1958 m., pergyvena naują krizę, kuri šį kartą yra platesnio masto. Įsiveržus į Libijos teritoriją palestiniečiams, visas reikalas gali tapti tarptautinio pobūdžio. Alžiras ir Libija grasina nutraukti su Libanu diplomatinis santykius, o Nasseris įspėjo Libaną vyriausybę, kad nepasitiktų amerikiečių garantija.

• VATIKANAS paneigė vokiečių žurnalo Der Spiegel paskelbtą informaciją, kad buvęs kancleris Kiesinger karo metu buvo Vatikano agentu. Sako, kad tai avantiuristo žurnalisto straipsnis, norinčio atkreipti į save dėmesį.

• VIETNAME paskutiom savaitėm nuostoliai žmonėms sumažėjo. Iki šiam laikui Vietnamo nuo karo pradžios žuvo 39.047 amerikiečiai.

• VOKIETIJOS naujasis kancleris Brandt, atsakydamas į Kosyginos sveikinimą, pareiškė savo laiške, kad jis pilnai sutinkas su juo, kad santykių pagerėjimas tarp abiejų kraštų prisidės prie taikos išlaikymo Europoje.

• JAPONŲ spauda rašo, kad paskutiniu laiku kiekvieną dieną po pietų šeši amerikiečių bombonešiai B-52, pasikrovę H bombas, išskrenda Kinijos ir Š. Korėjos kryptimi ir grįžta tik kitą rytą.

**SPAUSDINIMO
MAŠINAI
SUGEDUS,
DIRVA IŠEINA
PAVĖLUOTAI.
ATSIPRAŠOME!**

Grandinėlės grupės vadovas L. Sagys vidury piršlio vaidmenyje, tarp šokėjų. Iš kairės: I. Raulinaitytė, K. Aželytė, D. Juodėnaitė, L. Sagys, V. Mekešaitė, E. Žygaitė ir K. Jankutė. J. Carlos nuotrauka

• R. Spalis, kurio nauja romanas "Rezistencija" šiomis dienomis išleido Vilties leidykla. Romanas, įrištas kietais viršeliais, kainuoja 6 dol.

laiškai Dirvai

DAR DĖL 1926 METŲ SUKILIMO

Dirvos 78 nr. laiškų skyriuje pulk. Škirpa, sąryšyje su išleista dr. A. Geručio anglų kalba knyga "Lietuva 700 m." savo pastabose apsistoja prie 1926 metų sukilimo. Jis stengiasi pasmerkti anais laikais kariuomenės karininkų įvykdytą sukilimą, kur jo žodžiais tarant, buvo padarytas nusikaltimas prieš konstituciją, sulaužyti karinės drausmės nuostatai ir padaryta gėda prieš visą pasaulį. Tik, atseit, viena "paguoda", kad tamenusikalstamame darbe dalyvavo karininkų nežymi grupė. Pulk. Škirpa savo pareiškimuose pabrėžia, kad tuo metu gaunamuose iš kariuomenės dalinių viršininkų pareiškimuose niekas neminėjo apie bet kokius gyventojų nepasitenkinimus išrinkta vyriausybė. O sukilimas buvo padarytas tik opozicijos, kuri norėdama paimti valdžią iš savo rankas sukurstė, kaip sakome "nesubrendusius karininkus nuverstį demokratiškais pagrindais teisėtai išrinktą vyriausybę. Taigi tikrumoje, gal taip, o gal ir nevisai taip. Nuomonių atsiranda įvairių ir kaip linkę visus tuos neišsprendžiamus klausimus palikti istorikams. Tačiau kai šiais laikais atsiranda visokių istorikų, kurie su tikrove nevisuomet nori skaitytis, tai kol dar yra gyvų liudininkų, istorikus paliekant ramybėje, galime bent suglaustai pažvelgti į tuos praeities įvykius.

Pirmiausia, kad gaunamos iš kariuomenės dalinių žinios buvo ramnancios ir kad ūkininkai apie jokių sukilimus ne galvojo, tai su tuo tenka sutikti. Kai Lietuva iškentėjo rusų carų priešpaudą, pirmą pasaulinį karą ir vokiečių okupaciją, tai gavę patikinimą iš renkamų į Seimą įvairių partijų pažadus, kur vieni beveik užtikrino Dangaus karalystę, jei už juos bus balsuojama, kiti žadėjo nesuskaitomas žemiškas gerybes ir dar kiti ne taip jau menką dovaną tai "lygibę - brolybę". Tai tiek visokių pažadų turint vargu, ar begalėjo Lietuvos ūkininkas daugiau kobe norėti.

Tačiau tai nebuvo viskas. Bolševikinis priešas nors karo lauke buvo nugalėtas, bet savo tikslų sunaikinti beatsikuriančią Lietuvą ir negalvojo atsisakyti, o negalėdamas viešai pasirodyti, pakeitė veikimo būdą ir perėjo į pogrindį. Ir čia valstybei sudarė nemažesnį pavojų, kaip kad karo lauke, nes veikimo sąlygos dėl mūsų nepakankamo apdairumo ir stokos bendro patyrimo susidarė gana palankios. Ir tuo metu kai kariuomenės štabuose ir Seime buvo rengiami įvairūs projektai taikos metui, tai bolševikinis priešas plėtė savo veiklą visomis kryptimis t. y. ir kariuomenės tarpe ir tarpe gyventojų. Visa

tai pamažu kilo viešumon ir matėsi, kad kažkas darosi negero ir kad reikalingas skubus visų neaiškumų peržiūrėjimas. Tai parodė, kad ir pats įvykdytas sukilimas. Nors pulk. Škirpa guodžiasi, kad tai buvo tik maža karininkų grupė, kuri įvykdė sukilimą bet nereikia užmiršti, kad tam sukilimui niekas ir nesirengė priešintis, kitaip tarant kardo nereikėjo nei pakelti, nei nuleisti, kaip kad priešai koje minima. O gyventojų nuotaika nuo visokių įtempimų buvo visai atslūgusi.

Šiandien tenka apgalvestauti, kad kaikurie asmens buvę kariuomenės, ar vyriausybės priešakyje apimti partinio fanatizmo nei tuomet, nei dabar negali blaiviai pažvelgti į tikrovę.

Lietuvos kariuomenė ne įstatymus sulaužė, ar kokią gėdą padarė, bet Tėvynės sargyboje atliko savo pareigas. Pirmą kartą priešą nugalėjo karo lauke ir Lietuvos valstybė iš griūvėsių galėjo atsikelti. Gi antrą kartą sutrandė patį priešą, kuris iš pasalių rengėsi sunaikinti Lietuvą ir tokiu būdu bent dešimtmečiui atitolino pavojų.

Toliau atėjo 1939-40 m. o kartu artėjo ir baisi pasaulio katastrofa. Bolševikinis priešas tolimesnei savo griauinamajai veiklai susirado labai neblogą talkininką išsigimėlio Hitlerio asmenyje, kuriam padedant buvo sunaikinta eilė nepriklausomų valstybių, jų tarpe neteko nepriklausomybės ir Lietuva. Nors šiandien dar kartais bandoma ieškoti kaltininkų tai kariuomenės tarpe, tai vyriausybės, bet tikrumoje iš eities jau nebuvo; jokia vyriausybė su posėdžiais, jokie kariuomenės pasirengimai padėties išgelbėti nebegalėjo.

Šiandieną, kai viskas liko praeityje, kariuomenę ne smerkti reikėtų, bet didžiutis, kad tik jos -- kariuomenės dėka mes galėjome bent pora dešimtmečių nepriklausomai gyventi. O tam demokratiniam pasauliui, prieš kurį, atseit, turėtumėme gėdytis, tai geriau kiekviena proga priminti, kad kaip tik Lietuva pirmoji priešino užgrobikui, o tuo tarpu didelės ir su brendę valstybės nepajėgia savęs apsaugoti.

Klans

MEILĖ ŠPIONAŽE

AGENTŲ SUPORAVIMO TECHNIKA IR NAUDA

Š.m. lapkričio 10 d. Koelne prasideda sovietų šnipo Heinz Suetterlin byla. Kartu su juo turėjo būti teisiamas ir jo žmona Leonore, Eonnos užsienio reikalų ministerijos sekretorė. Ji tačiau teismo nesulaukė -- 1967 m. spalio 15 pasikorė kalėjimo celėje. Spėjama savižudystės priežastis: patyrimas, kad jos vyras ją vedė ne iš meilės, bet KGB (komitet gosudarstvenoi besopasnosti) įsakytas.

Jos mirtis neleido nustatyti, kiek tiksliai ji nufotografavo ir perdavė sovietams užsienio reikalų ministerijos dokumentų, tačiau žinoma, kad jų buvo nemažiau 2,900 jų tarpe 969 buvo klasifikuoti kaip "slapti" arba "labai slapti". Taip pat žinoma, kad ji už tai gavo 75.000 marčių ir... pateikiamų dokumentų nuotraukų gausumas sukėlė sovietuose įtarimo, kad Suetterlinai jiems tiekia medžiagą kontra-žvalgybos pavedimu... suklaidinimo tikslu. Visa tai žinome dėl to, kad tiesioginis, Maskvos paskirtas, tos šnipų poros viršininkas, šiandien gyvena kažkur Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Tos špionažo aferos išaiškinimo istoriją prasidėjo 1967 m. spalio 10 d. Vakarų Berlyne. Tą dieną prie JAV misijos Clayallee 170 rūmų pasirodė grakšti vidutinio amžiaus moteris, kuri po trumpo svyravimo priėjo prie įėjimą saugančia kario ir pasiprasė nuvedama pas CIA (Central Intelligence Agency) skyriaus viršininką. Kareivis perdavė ją durininkui vokiečiui, kuris pasiteiravo, kodėl ji norinti matyti tos rūšies pareigūnus. Ji atsisakė bet ką paaiškinti ar pasakyti savo pavardę. Po ilgesnio siuntinėjimo iš vieno kambario į kitą, ji pagaliau pateko ten, kur norėjo. Kai du pareigūnai jai dokumentais įrodė esą CIA žmonės, ji jiems paaiškino, kad jos vyras yra aukštas KGB pareigūnas ir ji pati tarnaujanti tai žinybai. Jie dabar gavę pavedimą ruošti kaip nelegalūs KGB rezidentai JAV-bėse, tačiau jie mieliau norėtų gyventi JAV kaip legalūs ir lojalūs šio krašto piliečiai. Jie prašė juos priimti į JAV ir garantuoti nepatraukimą teisman už atliktus veiksmus Vakarų Vokietijos teritorijoje.

Čia turbūt reiktų paaiškinti legalaus ir nelegalaus KGB rezidentų sąvoką. Legalūs rezidentai paprastai turi diplomatinę imunitetą ir dažniausiai trečiojo ambasadoriaus sekretoriaus titulą. Washingtonė toje vietoje paprastai yra laikomi lietuvių kilmės žmonės. Kad tie "sekretoriai" yra špionai, yra plačiai žinoma ir jų veikla paprastai yra akylai sekama kontra-žvalgybos organų. 'Nelegalūs' rezidentai yra tokie KGB karininkai, kurie į svetimą kraštą atsiunčiami su svetima pavarde. Jų susekimas ir veiklos kontroliavimas yra jau daug sunkesnis uždavinys.

Nors CIA vyrai jau tē, kad jie turi sugavę 'stambią žuvį', jie pareikalavo iš savo lankytojos kokių nors konkretesnių įrodymų. Ji atsakė, kad jos vyras kaip nelegalus rezidentas savo karjerą pradėjo Nuernberge vardu Willy Gast. Paprašius vokiečių žvalgybos tautos, tuojau pat buvo išaiškinta, kad iš tikro tūlas Willy Gast 1955 užsiregistravo policijoje kaip našlės Emma Reindlnuomininkas ir savo tapatybę įrodyti pateikė laikiną Vakarų Berlyno asmens liudijimą bei savo gimimo ir motinos mirimo metrikus iš Pomeranijos (dabar Lenkijos valdomos buv. Vokietijos provincijos). Po metų, gavęs V. Vokietijos užsienio pasą ir šoferio liudijimą, Willy iš Nuernbergo išsiregistravo.

Viešnia pradėjo nervuotis. Jei ji dar kiek ilgiau užtruksianti ir negrįžianti į Rytų Berlyną sovietai galėtų ją įtart.

CIA vyrai pasiuntė telegramą CIA direktoriui Richard Helms, kuris per 15 minučių lankytojos prašymą patenkino. Tą pačią naktį ji vėl atsisirado Vakarų Berlyne su sūnum, po valandos pereinamąjį punktą prie Friedrichstrasses perėjo ir pats šeimos galva. CIA pareigūnams jis padavė keturis asmens dokumentus: 1. Willy Gast vardu išduotą Vakarų Vokietijos užsienio pasą, 2) Rytų Vokietijos pasą bei tarnybinių pažymėjimą Heinz Paul Mohrmann vardu, 3) Sovietų Sąjungos užsienio pasą Vladimir Ivanovičiaus Maksimovo vardu ir 4) Sovietų tarnybinių užsienio pasą, išduotą Eugenijui Eugenovičiui Runge.

Kas gi Jūs esate iš tikro -- pasiteiravo amerikiečiai. Atsakymas skambėjo: "Runge. Esu KGB pulkininkas leitenantas ir sovietų pilietis, tai mano liudijimas kaip slapto tarnybos karininko, mano slaptyvardis KGB tarnyboje yra 'Max'."

Po trumpo pasistiprinimo ir Coca cola sūnui Andriui (7 m.) konjako Valentinai (36 m.) bei vėdos pačiam Eugenijui (39 metų amžiaus) pastarasis pradėjo įkalbėti magnetofono juoste-

KLEVO LAPO ŠALY

PRANYS ALŠĖNAS

KRAŠTAS, KURIAME GYVENAME

Kanada turi 3.842.000 kv. mylių plotą. Taigi, ji yra didesnė už Europą, nes pastaroji turi 3.776.000 kv. mylių. Nuo Ramiojo Vandenyno iki Atlanto Kanada nusitęsia per 3.350 mylių.

Ploto dydžiu, Kanada užima trečią vietą pasaulyje. Tik Sovietų Rusija ir Kinija yra už ją didesnės. Šis kraštas yra išsiplėtęs per visą šiaurinę dalį Amerikos, įskaitant ir Šiaurės Vandenyno salas, išskiriant Aliaską, kuri JAV integralinė dalis.

Šis kraštas yra itin turtingas vandens plotais: upėmis ir ežerais. Ypatingą reikšmę Kanadai turi penki Didieji ežerai (Great Lakes). Jie, drauge su šv. Lauryno upe, sudaro vieną didžiausių ir svarbiausių vandens kelių sistemų pasaulyje.

Kanada turi net 2.000 mylių vandens kelių, kurie atpigina prekių ir kitokios važmos gabenimą. Kanadai vandenys yra labai svarbūs ir žuvininkystės atžvilgiu. Šio krašto vandenyse sugaunama net 60 įvairių valgomos žuvies rūšių. Kanada yra turtais pertekės ir didelių ateities galimybių kraštas. Civilizaciniai laimėjimai ir šiuo metu yra pasiekti gana dideli.

Kanada yra naujas kraštas. Gyventojai visi yra ateiviai, nes ir čia esamos indėnų giminės yra kilusios iš prieš daugelį šimtmečių Kanadon atsikėlusių Azijos gyventojų. Todėl Kanadą ir reikia laikyti Naujojo Pasaulio dalimi.

Pirmasis europietis, aplankęs Kanadą, buvęs Leif Ericson, Skandinavijos vikingas, kuris čia atplaukė iš Islandijos, apie 1.000-sius metus ir sugrįžęs parašė, kad aplankė vakaruose kraštą, kurį jis pavadino Vineland. Penkiems šimtmečiams praėjus, John Cabot, genuetis, ieškodamas jūrų kelio į Rytinę Indiją netikėtai užtikto Kanados pakraščius. Tie pakraščiai jam neatrodė viliojančiai. Ketvirtis šimtmečio po to praėjo, kol europiečiai pradėjo domėtis tuo keistu, jiems kelią į Indijos turtais pastojančiu kraštu.

1534 m. Jacques Cartier, bretonas, iš St. Malo, ruošė eilę kelionių, kurių išvadoj ir buvo tikrasis Kanados krantų atradimas. Plaukdamas šv. Lauryno upe, jis pasiekė toli vakaruose esantį indėnų kaimą Hochelaga, kur dabar yra Montrealio miestas. Manoma, kad Cartier yra pirmas baltas žmogus, davęs tam kraštui "Kanados" vardą, tikriausiai gerai nesuprasdamas indėnų žodžio "kanata", kuris reiškia grupę namukų.

Sekančiame šimtetyje prancūzai ir anglai įkūrė savo kolonijas Naujame pasaulyje. Prancūzai išikūrė į šiaurę nuo šv. Lauryno upės ir vertėsi daugiausia kailių prekyba. Jų sodybos greit plėtėsi į vakarus ir pietus. Anglai išikūrė išilgai Atlanto pakraščio, daugiau į pietus, plėsdamiesi į vakarus per Alleghanies kalnus; vertėsi prekyba. Kanada užima pirmą vietą pasaulyje popieriaus, nikelio, radiaus, platinos ir azbesto gamyboje; antrą vietą -- medžio, molipdeno, aluminijaus ir aukso; trečią -- vario, cinko, sidabro ir arseniko; ketvirtą -- kviečių auginime ir magnezijos gamyboje.

Metalo eksporto srityje Kanada užima antrą vietą pasauly. Ji turi didesles urano atsargas, todėl svarbią vietą užima atominės energijos gamyboje.

Kanadoje pramonės darbininkų uždabris yra gana geras ir kasdieninio vartojimo prekių apyvarta didelė, todėl ir pragyvenimo standartas šiame krašte laikomas aukščiausiu pasaulyje.

Kraštas yra suskirstytas į šias provincijas: Nova Scotia, su sostine Halifaxe, Prince Edward Island -- sostinė Charlottetown, New Brunswick -- sostinė Fredericton, Quebec -- sostinė Quebec, Ontario -- sostinė Toronto, Manitoba -- sostinė Winnipeg, Saskatchewan -- sostinė Regina, Alberta -- sostinė Edmonton, Britų Columbia -- sostinė Victoria, Yukon ir Northwest teritorijos -- sostinė Dawson ir prieš dvidešimt metų prisijungė prie Kanados dar viena provincija -- Newfoundland -- sostinė St. John.

Kanada -- buvusi britų imperijos dominija, tačiau dabar valdomosi atžvilgiu -- visiškai nepriklausoma. Kanados valdžia turi pilną kontrolę visuose krašto vidaus ir užsienio reikaluose, taip pat turi teisę net skelbti karą.

Kiekviena provincija atskirai turi savo vyriausybę, kurios priešaky stovi ministris pirmininkas, tačiau provincijų vyriausybės turi paklusti federalinei valdžiai, kurios sostinė yra Ottawoje.

Kanada neturi pilnai parašytos konstitucijos. 1867 m. Britų Šiaurinės Amerikos Aktas su vėlesniais pataisymais yra nustatęs šio krašto valdomosi principus. O didelė dalis konstitucijos -- paremta papročiais, praeities ir bendrais krašto įstatymais.

lėn. Kitą rytą 11 valandą sungsschutz (Konstitucijos apsaugos) istaigos bendradarbis, Leopold Plechell, prancūzų ambasados sargas, bei Martin Marggraf, profesijos kelneris, patarnaujas įvairiems valdžios parengimams, nuolat dirbąs Vokietijos parlamentų klube.

(Bus daugiau)

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE. CLEVELAND. OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week

every Wednesday and Friday

by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

ATSAKYMAS DR. D. DEGESIUI

DIRVA PASIKEITĖ - TAIP

Praėjusiame Dirvos numeryje buvo atspausdintas Tamstos laiškas neva Dirvos turinio reikalui. Tame laiške Tamsta pasigendi keletos aktyvesnių bendradarbių, kurių nebuvimas mažina Dirvos idomumą. Dabartiniai Dirvos puslapiai esą užpildyti kita medžiaga, kuri susidedanti iš asmeniškių prisiminimų arba vieno kito veikėjų pasakytų kalbų kokio nors susirinkimo metu. Baigdamas kvietė Dirvos skaitytojus ir ypač bendradarbius tuo klausimu pasisakyti. Pasinaudodamas Tamstos kvietimu, nedelsęs atsiliepiu, nes jaučiu, kad šis reikalas man ir nemažiau rūpi.

Labai teisingai Tamsta pastebėjai, kad kiekvieno laikraščio redaktorius siekia, kad jo redaguojamas laikraštis būtų idomus, turiningas ir plačiai skaitomas. Bet labai gaila, kad Tamsta nei šia nei bet kuria kita proga nenurodė priemonių, kuriomis redaktoriai galėtų pasiekti, kad jo laikraštį skaitytų žmogus, kuriam neįdomu visa tai, kas parašyta ne jo ir keletos jo pamėgtų bendradarbių. Tokių priemonių neturint, vienas kitas nepastebi, kaip visi kiti bendradarbiai padeda redakcijai užpildyti laikraštį taip, kad jame dabartinis mūsų gyvenimas randa vispasišaukiančią apžvalgą, o keliamos problemos yra tiek įvairios ir gyvenimiškos, kad joms išspręsti prasivers ištisi ateinantieji metų metai.

Tas vienas kitas skaitytojas, tematydamas tik archyvinę medžiagą laikraštyje, man kažkaip priemeną nesąžiningą pacientą, kuris drįsta plačioje visuomenėje pasižymėti si ir savo specialybe pagarsėjusį gydytoją laikyti prastai gydančiu vien dėl to, jog jis negali visų savo pacientų išgydyti. Nieko nepadarysime. Buvo, ypač ir bus tokių pacientų ir tokių skaitytojų.

Laikraščio redakcijai, be abejo, svarbu turėti ir išlaikyti ir bendradarbius ir skaitytojus, nes nei vienų nei kitų jai niekada nebus per daug. Lengva išlaikyti pusiausvyrą, kada reikalingas sprendžiamas šaltai ir gera valia, tikinamas ir vienas ir kitas.

Būna ir kitokių atvejų. Bendradarbis (jį Tamsta turėtumei pažinti), paruošia straipsnį iš tos srities, kurioje jis yra žinovas ir specialistas, bet kažkuriais sumetimais jis tą straipsnį sutinka duoti laikraščiui tik su ta sąlyga, jeigu tame pat laikraštyje bus atspausdintas jo laiškas, aiškiai tendencingas ir liečiąs jam labai svetimus dalykus.

Redakcijai nelieka kitos išeities, kaip tik spausdinti abu, paliekant skaitytojui susidaryti savo nuomonę. Sąmoningam skaitytojui, o tokių yra didžioji dauguma, ne tiek idomu, kas tą ar ki-

tą dalyką parašė, kaip svarbu, kiek vertinga, idomi, aktuali ir įtikinanti yra ta laikrastinė medžiaga, kuria užpildomi laikraščio puslapiai.

Tiesa, su tokiomis sąlygomis retai susitinkama, nes kur nesimašo kiti interesai, ten gera valia suranda ir susikalbėjimą ir susitarimą. Bet kur užsipašoma per daug, tenka susitarimo palaukti ir ilgiau, neprarandant vilties, kad ir laikinai pasitraukę bendradarbiai grįš į savo laikraštį, kaip tatau dėsčiau Dirvos vedamajame, atspausdintame jos 50-ties metų sukaktuvinėje laidoje.

O kol jie grįš, negaliu iškęsti savo, leidėjų ir mums pasitikėjimą pareiškusių skaitytojų vardu nedėkojęs už jų nuolatines pastangas Dirvos redakcijai ir tiems bendradarbiams, kurie padėjo ir padeda išlaikyti Dirvą tokia me lygyje, kuris leidžia viešai su Tamstos teigimu sutikti tik iš dalies: Dirva pasikeitė -- taip, bet tik į gerąją pusę, o atsiranda gera valia ten, kur jos ligi šiolei pritrūkdavo -- ji gerės dar daugiau. Man rodos, kad ir Jūs, mielasis Daktare, su tuo sutiksite, jeigu Dirvai tikrai gero linkite.

Aleksas Laikūnas,
Vilties Draugijos
pirmininkas

APSIMETĘ DRAUGAI...

Lietuvių Fronto bičiulių leidžiamas politikos žurnalas "I Laisvę" savo paskutiniame š. m. spalio mėn. numeryje, pranešdamas apie Teodoro Blinstrubo perrinkimą antrai kadencijai vadovauti kadencijai Lietuvių Tautinei Sąjungai, draugiškai pastebi: "Gaila, kad ALT S-ga nebeįsivysto tokių plataus masto veiklos, kaip kad būdavo a. a. Antano Olio laikais. Visa tautininkų veikla, kaip ir daugelio kitų organizacijų, yra pasidariusi labai paprapijine ir dipukiška."

To paties žurnalo 17 psl. betgi pastebima: "Praėjusiais metais tik tautininkai atliko konkretų darbą Lietuvos bylos reikalui, išleisdami leidinį anglų kalba — "Lithuania 700 Years."

Skaitant tame pačiame žurnale nesuderinamus prieštaravimus, nenoromis prisimena garbingo šaukėnų klebono kan. J. Stasevičiaus žodžiai, kuriais jis mėgdavo dažnai baigti savo pamokslus: "Melskitės, kad Viešpats Dievas apsaugotų jus nuo apsimetusių draugų, o su neprieteliais jus patys susitvarkysite."

Mums atrodo, kad būtų protinga paklausti to seno klebono pamokslą ir tautininkus palikti vieną kartą ramybėje, o jie savo veiklą tvarkys taip, kaip jie patys apsisprendžia.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

New Jersey susiorganizavo Republican Heritage Federation, į kurį įeina 18 tautybių atstovai. Iš lietuvių atstovais yra V. Abraitis, V. Dilys ir A.S. Trečiokas, federacijoje išrinktas pirmuoju vicepirmininku. Šią organizaciją pripažino ir patvirtino New Jersey ir Washingtono respublikonų partijos vyriausios vadovybės. Nuotraukoje federacijos valdybos nariai suuoštamė spalio 5 banketė, Dešinėje prie stalo sėdi Albinas S. Trečiokas.

PETRAIČIŲ ŠEIMA VILNIAUS TELEVIZIJOJE

Dažnas iš dabar jaugana daugelio Amerikoje paviešėti iš Lietuvos atvykstančių svečių yra smalsus pasižiūrėti čionykštės televizijos, ypač spalvinės. Ne-graso net nesuprantama kalba. Pasirodo, kad viena iš populiariausių atrakcijų jiems -- čionykščiams žiūrovams iki gyvo kaulo įgrįsė skelbimai. Žinoma, turbūt, jie įdomūs tik iš pradžių. Įdomi, sako, jiems net ir kvailiausia skelbimo "fabula", kadangi tai didelis kontrastas prieš Vilniaus ar Maskvos rodomas programas, kurios daugiausia labai rimtos, "idėjiškos", oficialios, taigi ir įkyriai nuobodžios. Iš kitos pusės, didelė naujiena, kad čia taip uoliai siūlo visokias prekes, tik pirk, pirk... Lietuvoj dabar prekė nesivaiko pirkėjo, pirkėjas josturi išskoti ir pamatęs vejasi. Lietuvoj (kaip ir Rusijoje) dabar žodis "pirkti" jau beveik išbrauktas iš žodyno: niekas ne klausia, kur pirkti ar kiek mokėjai, o tik tai klausia, kur ir kaip gauti. Užtat čia matomi prekių gyrimai ir siūlymai at- rodo, kaip kažkas "ne iš šio pasaulio".

Bet yra ir Vilniaus televizijos programų prosvaisčių. Patraukliausia iš jų -- "Petraičių šeima", šiek tiek satyriški kasdienybės vaizdeliai, rodomi dviejų-trijų savaitių protarpiais. Štai ką rašė apie tai ŠVYTURIO bendradarbis šių metų rugpjūčio mėnesį:

"Mano kaimynas pardavė bi-lietų į teatrą. (Atseit, nutarė neit į spektaklį, kaip buvo ketinęs. E.) Kolūkio pirmininkas ragino greičiau užbaigti susirinkimą... Pusę cecho (fabriko skyriaus. E.) nesusiurinko į ekskursiją... Mat, tą vakarą per televiziją buvo rodoma 'Petraičių šeima'. Iš ryto troleibuose vėl girdi Konstancijos ir Petro (Petraičių. E.) vaiko aptarimą. Furoras! Petraičiai peraugo paprastos laidos rėmus. Jie iš tiesų populiarūs, žmonėms patinka. Apie tai kalba ir Petraičių adresu siunčiamų laiškų krūvos."

Kodėl ta "Petraičių šeima" tokia populiari, gali paaiškinti, sakysim ir toks tik vieno epizodo trumpas aptaskojimas. Atvyko į Vilnių paviešėti pagyvenęs amerikonas. Petraičio uošvė prisimena jį, kaip prieš jam išvykstant, tam pačiam chore giedojo. Artimesnių giminių už Petraičio uošvę svečias neturi. Todėl uošvė prigrasė Petraitį, kad kaip tik įmanys gražiau jį globotų: vilioja dovanos, o gal ir geras užrašėlis testamentė...

Petraitis ir globoja. Kadangi Petraičiai gyvena palyginti dar naujame, gal tik pernai statytame name, tai išeldami su amerikonu miesto apžiūrinėt, vos išėję pro duris neišvengiamai patenka maždaug kaip į Pirmojo pasaulinio karo apkasus: statybiniškai paliko suraustą kiemą, tai taip gyventojai ir kapstosi per tuos "apkasus" į gatvę. Amerikono ir ypač jo blizgančių batų gelbėjimas iš tos molyinės ir grėsmingų lent-galių Petraičiui devynis prakaitus išvarė. Tas klintis nugėlėsis, vaikšto ir gėrėsi miestu. Bet prie šv. Onos bažnyčios amerikonas tampa nebeatidus stebėtojas, ir jo kojos ima vietoje nervingai trypti... Petraitis greit sumeta, koks reikalas, griebia amerikoną už rankos ir abėgom tempia į viešą patogumų vietą. Įleidžia, o pats parei-gingai stovi, laukia. Tik štai, prasiveria durelės, išlenda amerikono ranka, ir piršta juda, aiškiai reikšdami skubaus pareikalavimo ženklą...

Žiūrovai, apgulę "žydruosius ekranus" (spaudos išpopuliarintas malonybinių televizijos vardas), visame krašte vienu metu nusikvatoja! Visiems aišku, kad -- popierio gi nėra! Aišku ir Petraičiui, ir jis tik, skubiai ir veltui apsidairęs, tik čiupt, čiupt į kišenes, išsitraukia piniginę, verčia, verčia, verčia dokumentėlius, išsitraukia vieną, matyt, ne taip svarbų, išlygina ant delno, nu- pučia ir paduoda į ranką, kuri tuojuo dingsta. Po kiek laiko atsidaro durelės ir išseina amerikonas purtydamas priekin atkštas šlapias rankas: nusiplovė, o nėra kuo nusilauštyti... Petraitis skubiai meta žvilgsnį į vie-ną, į kitą šalį, bet greit susi-zgrimba, kad veltui tas dairy-masis, ir čiumpa, traukia nuo kaklo savo šalį, -- prašom, rankšluostis!

Deja, toks epizodas žiūrovams buvęs vienas iš įdomiausių. Stipresnių beveik neatsimena, o silpnesnių tai dažnai pasitaiko. Tačiau, sako, nors ir kvailas juokas, vis įdomiau, ne-gu nesiliaumanti sunkioji arti-

lerija. Reikšminga, kad šis, čia papasakotasis epizodas, gerai vertinamas ne dėl tos pačios priežasties plačiuose žiūrovų slouksniuose ir viršūnėse. Pa-vyždžiui, ŠVYTURY rašo, kad "keliaklupsčiavimo prieš gim-naičius iš užjūrio" pasmerki-mas, kai paprasti žiūrovai visų pirma džiūgavo, kad štai, mū-sų televizija išdrįso pasijuokt iš tokios keistenybės, kaip -- į mėnulį amerikonus vejamės, o tualetinio popierio neturim...

Atrodo, kad viršūnės uždės savo leteną ir tokiame pasiūvais-tymui televizijoje, ŠVYTURIO kri-tikas jau žirzia, kad Petraičių juokeliai dažnai pigns, lėkšto-ki, tai ar ne geriau būtų "nagri-nėti buitines, o kartais ir so-cialines problemas"... Kitaipsa kant, gana juokaut, reikia auk-lėt žiūrovą, aišku, lenininėj dvasi-j. Tad nenuostabu, kad iš to auklėjimo valandėlei išstruku-siems net ir amerikiniai "commercials" labai įdomu. (ELTA)

ŠIS BEI TAS

• Dėl nesusipratimo su vadovėliu "Rūtele" neiškeikime "į lan-kas", o trumpai ir aiškiai užbaikime. Čia nereikia jokių ginčų. Klyst-ti žmoniška, bet -- kvaila klaidoje dar ir toliau pasilikti. Užtuot ilgaus straipsniais teisingai, tarkime: culpa nostra! Ir išsižadėkime daugiau panašių klaidų nepakartoti! Argi dar čia kas nors yra neaišku?

• Pvz. daugumai mūsų gerai žinomas poetas L. Gira, rodos, ne-buvo partizanų šnipas ir taip klastingai mūsų laisvės kovotojų neiš-davinėjo, bet kad -- šiaip gana žemu būdu patarnavo ir nuolankavo okupantams, mes, dabar laisvėje gyvenę, jo poezijos kratomės, jo as-mens negerbiame, jo raštų nesitilome savo jaunimo tautiniam ug-dymui. Nors gerai žinome, kad jis jaunystėje parašė visai neblogų posmų. Ne, jei visai neturėtume tokio lygio (arba ir geresnių) poe-ty, gal griebtumės ir už L. Giros, ką bedarysi. Tačiau, ačiū Die-vui, poetų, ir tikrai neblogų, mes dar kol kas netrūkstame. O greta L. Giros -- Kubilinskas: kas gali būti dar žemesnio, kaip slapas pasalingas šnipas? Jei jį minėti mūsų mokykloje, tai -- kaip lietu-viško Judo pavyzdį (ir ne II skyriuje).

• Ypač kokiūs yra tie mūsų pasiteisinimai: sukama aplinkui, mėčiojama kaltės ant kitų nugarų, kai reikėjo vien padėkoti už klai-dos nurodymą. Logiškai (ir kriščiioniškai) vertėjo tarti -- taip, klaida! O ne sukta straksėti į kitas lankas (Eglutė, Dainų šventė, plokštelės etc.). Juk čia kalba užvesta apie šį vadovėlį, tad ir lai-kykimės temos. O ne kaip tas vaikas, sugautas bevagiant vyšnias, tuoj ima skusti kitus (lyg kaltė nuo to sumažės?) ir Jonis skyne, ir Marčė užvakar rašė, ne aš vienas, tik jūs nematėte kažkodėl... Toks graibstymasis svetimų nuodėmių savajai pridengti -- rodo ne tik negryną sąžinę, bet ir labai netiesų būdą.

• Be to, Eglutės arba plokštelių argumentai čia reikalo neiš-gelbsti. Plokštelių leidimas -- privatus dalykas: kas ką nori, tą lei-džia; taip pat -- gali pirkti ar nepirkti. Eglutė irgi savanoriškas leidinys. Arba Dainų šventė -- nuskambėjo ir baigėsi. Bergi vadovė-lis lituanistinei mokyklai -- tai mūsų vaikų auklėjimo katekizmas, todėl čia viskas turi būti -- tikra ir gryna be abejojimo. Kam ta-da būtų mūsų veiksmų vadovybės, kam Lietuvių Charta?

• Atrodo, kai kas iš mūsų mokytojų lyg persiaurai supranta lit. mokyklos darbą. Juk eilių posmas nėra pats sau tikslas, o vai-kui vis reikia plačiau įtrėminti: ir autorius, ir laikmetis, ir aplinky-bės, alegorinės reikšmės, ryšys su tautos buitimi, ypatingi atspalviai ar bruožai etc. Gi šiuo atveju prisieisi tarti: autorius, pasalom ap-gauliai įlindęs, išdavinėjo mūsų laisvės karžygius... Ir reikės taip grynai paaiškinti, kad šurpas nukrėstų dėl to saviškių Judo...

• Kaip ir kodėl tokia klaida mums įvyko? Nedraskykim akių kri-tikams, neieškome atpirkimo ožių, o pažiūrėkime gilyn ir iš esmės. Ar tik ne bus permenkas mūsų budrumas tautos reikalams? Persiaur nuovoka apie faktus, perlėkštai daromos išvados. Kultūros vado-vai bei mokytojai ribojasi kultūros darbu, visa kita -- "mūsų nelie-čia". Deja, visiems šiandien privalo išmanyti ir politika, nes prie-šas kaip tik tuo ginklu smogia visose srityse (ypač švietime ir kul-tūroje). Subolševikintos Lietuvos kultūra reikia išmokyti atsijoti -- nesmerkti visko akiai, bet -- žinoti ką darant, Pavz. Putinas ar Gru-šas nebuvo partizanų šnipai, o kurių kitų dar nežinome tikrai, tai ne-proklamuokime ir neapsijuokinkime. Ir galutinė išvada: nuo dabar vi-si kultūros veikėjai ir ypač mokytojai, knygų autoriai -- domėsime politiką, skaitysime ta tema straipsnius, žinosime viską; irgi -- vei-kliau remsime ALT ir VLKĄ!

SKIRPSTAS

ARGENTINA

PAGERBĖ MUZIKA
V. RYMAVIČIŲ

Rugsėjo 28 d. buvo pa-gerbtas 70 metų sukakties proga muzikas Vaclovas Ry-mavičius. Jo nuopelnai lie-tuvių kolonijoje yra dideli. Jis daugiau 40 metų diri-guoja Šv. Cecelijos chorą, kad mūsų mylimos dainos nežūtų Argentinoj, bet stip-rėtų, tvirtintų jausmus ir meilę iki laisvės laimėjimo. Jis visad energingas, jau-nas ir nepavargęs lietuviš-kam darbui.

Vaclovas Rymavičius taip pat, kai Arturas Mičiudas suorganizavo Lietuvių Cen-tro chorą "Aušra", stojo į talką ir sutiko būti choro dirigentu.

Prie Šv. Cecelijos choristų suruoštų vaišių, buvo pasa-kyta gražių kalbų, sveikini-mų ir apdovanotas dėkingu-mo dovanomis, už savo nuo-pelningus darbus. O Liet. Centro jauniausia choristė Celijs Mičiudaitė (10 metų) "Aušros" choro vardu įtei-kė metalinę lentelę su įra-šu, atsidėkojant už jo talką ir nuopelnus liet. kolonijoje.

ALOS Tarybos pirm. Ar-turas Mičiudas savo gražia-jausminga ir patriotine kal-ba labai sujaudino svečius, matėsi graudomai ašarų. Z. Juknevičius, kaip visuomet sugebėjo pasakyti gražių kalbą nenuilstamam dar-buotojui, muzikui Vac. Ry-mavičiui.

J. Šiušis

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER
SERVICE

Taisomi auto motorai, stabdžiai,
tune-ups ir t.t.

4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9387

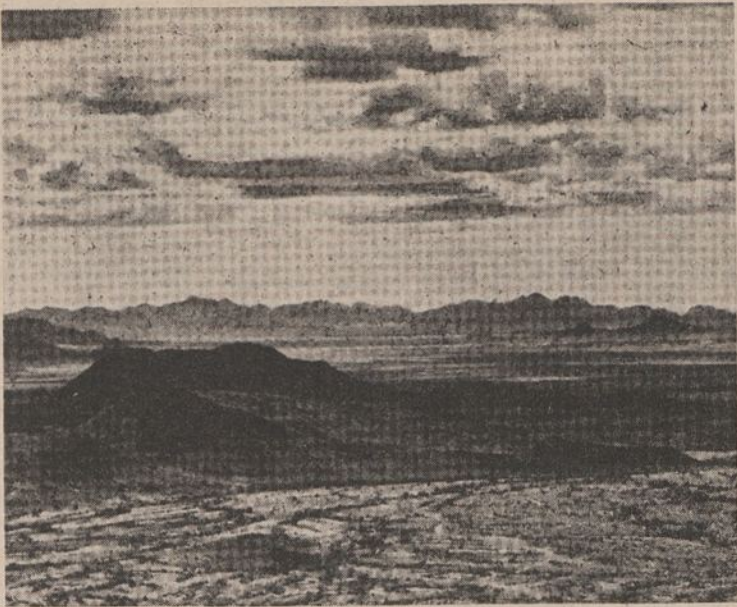
MIRTIES SLĖNIO KRONIKOS (3)

Jonas Pranas Palukaitis

KELEIVIAI Į ŠVENTO JOAKIMO SLĖNĮ

Nuovargio, kančios, siaubo viršūnė buvo pasiekta Kalėdų rytą. Kai perdžiūvę ratai, prilaukomi žviegiančių įkaitusių stabdžių, šokinėdami per uolinius gūbrelius ir daubas, trankydami vos kojas bepavelkančių jaučių šlaunis, nuriedėjo pakalnėn, pusgyvių keleivių turbūt nebūtų labiau nugąsdinęs nė paties pragaro vaizdas -- prieš akis atsivėrė plika, be jokio gyvybės ženklo dauba -- dykuma, o anapus jos, už kelių mylių, stūksojo dar aukštesni akliai uždari kalnai.

Visi buvo laukę žaliuojančio, derlingo slėnio su tekančia skaidraus ir gaivinančio vandens upe, su pavėsingais miškeliais ir sodria žole, kur rion paleidęs jaučius, galėtum išsitiesti ir ilsėtis, ilsėtis... Šioje pakalnėje jie turėjo rasti taip įtemptai lauktą vilčių išsipildymą, visų kelionės kančių pabaigą, ilgai ieškotą pažadėtąją žemę. Žemėlapis mėlavo: jie rado, kaip vienas jaunuolių vaizdžiai išsireiškė, milžinišką "Kūrėjo šiukšlyną, kurin Jis sumetė visas bevertes pasaulio kūrimo atmatas, kurias, jose pasikapstęs, velnias dar labiau sujaukė".

Mėnesiais keleiviai tematė visiškai pliką dykumą...

Ar tik žemėlapis buvo kaltas? Iš kur Smithas jį gavo? Kur pagaliau dingę pats Smithas?

Švento Joakimo grupė buvo likimo atsitiktinai krūvon sumestas telkinys. 1849 vasaros pabaigoje prie Druskos ežero (Salt Lake) kranto susitelkė gana marga stovykla. Tai buvo ištigusių sios įvairių Kalifornijon keliaujančių grupių nuobiros, pavėlavę būreliai, giminių ir pažįstamųjų saujelės vos ne iš visų to meto valstijų. Pervėlu jiems buvo leisti į tolimesnį žygiu abiem žinomaisiais keliais: perkaršta keliauti Jutos dykuma, pavojinga sukti pro Sieros Nevados kalnus, kuriuos pasiekus jau galėjo užklupti gilus sniegas, kaip prieš porą metų nelaimingąją Donnerio grupę. Atrodė, kad margajai stovyklai teks prie Druskos ežero žiemoti.

Bet išeitį pasiūlė dar vienas atsitiktinumas: į Kaliforniją ruošėsi kilti buvęs mormonų bataliono kapitonas Jefferson Hunt, būsimasis San Bernardino įkūrėjas ir šiaip gana spalvingas charakteris, neišdildomai įamžinęs savo vardą į Amerikos vakarų istoriją. Jis dar karinės

tarnybos metais buvo nužūrėjęs naują kelią į pietvakarius. Tiesa, jokia vežimų vilkstinė dar nebuvo to kelio išbandžiusi, bet jis tikėjo, kad būsią galima pravažiuoti. Pradėjus megstis ryšiai su ištigėliais, jis nesišpėdamas išaiškino riziką ir paprašė už vežimo nuvedimą po 10 dolerių.

Stovykloje kilo entuziastingas sujudimas. 107 vežimai su maždaug 200 asmenų ir daugiau kaip 500 jaučių, mulų bei arklių užsiregistravo žygiui. Pagal to meto papročius, grupė susirašė žygio taisykles, vadinamą konstituciją, pasirinko Švento Joakimo kuopos (ruošės jie į Švento Joakimo slėnį) vardą, kuris vėliau istorijoje prigijo Smėlio Žygio kuopos vardu.

Mat tada dar nebuvo didelio raštingumo laikai, ir anglų ar ispanų kalbas nedaug pionierių tiksliai mokėjo, todėl žodžių sąskambis dažnai įgydavo tokią prasmę, kuri eiliniam piliečiui buvo lengviau įkandama. Sakysim, Kolorade vienas auksakasių miestelis pasivadino Teluride nuo ten randamų telurido kiekių, bet auksakasiai visuotini savo gyvenvietę vadino "The Hell You Ride". Panašiai nutiko ir čia: ispaniškai ištartas "San Hoakin" su prantamiau skambėjo "San Walking".

Entuziazmas tetruko porą dienų. Prie Mažojo Druskos ežero (Little Salt Lake) su savo grupele prisijungęs tūlas kapitonas Smith pradėjo keleiviams rodinėti žemėlapi: žiūrėkite, tas mormonas nori jus vesti kažkur aplink, o štai tiesus kelias! Ir dar koks: jo žemėlapyje buvo aiškiai nurodyta daug žygiui reikalingų detalių -- stovyklavietės, ganyklos, van-

duo, kalnų praėjimai. Mormonų kapitonas tokio aiškaus žemėlapiu neturėjo.

Smitho žemėlapis įtikino keleivių tarpe buvusį pastorių. Protestantai nebuvo mormonų draugai -- nuo jų persekiojimų Brigham Young prieš trejetą metų išvedė mormonus iš Illinojaus žemės, iš Jungtinių Valstijų nevalios. Deja, nespėjus jiems už Kolorado kalnų sukurti Bičių valstybę, Jungtinės Valstijos pasivijo juos. Keršto jie išvengė, bet santykių praraja liko. Užtat pastorius dabar energingai griebėsi akcijos. Užpultas kapitonas Hunt šaltai atsakė:

-- Niekad nesu girdėjęs apie tą kelią. Tokio kelio nėra. Galiu prisiekti, kad joks baltasis nėra į tuos plotus kojos įkėlęs.

Visą naktį liepsnojo laužai, ir minia karštai sprendė savo ateitį. Ryte mormonas buvo priremtas prie sienos.

-- Gerai, -- kalbėjo jis, -- esu jūsų samdytas gidas ir sutinku jus vesti pagal jūsų žemėlapi. Bet sąlyga: jei bent viena šeima pasirinko mano kelią -- esu jau įsipareigojęs ją vesti tuo keliu.

Vėl liepsnojo laužai. Su Jeffersonu Huntu liko 7 vežimai, ir jis juos 1849 rugsėjo 30 išvedė savo keliu. Be didelių sunkumų jie pasiekė San Bernardino slėnį.

Lygiai 100 vežimų pasirinko Smitho žemėlapi. Viskas buvo gražu ir gera, kol vilkstinė pasiekė Skurdo Tašką (Poverty Point) Vasačo kalnuose. Priešais gilus tarpeklys -- joks mulas nenukoptų žemyn, o ką kalbėti apie jaučius ir vežimus.

Dvi dienas gainiojo žvalgai arklius po dykumą -- jokio praėjimo. Prasidėjo neišvengiamas grupės skilimas. Vienas po kito vežimai grėžėsi ir vijosi "kvailą mormoną" -- kapitoną Huntą.

Švento Joakimo kuopa, kaip minėta, susidarė iš įvairių grupių nuo-

... tik retkarčiais susidurdami su okotija (erškėtinis augalas) ar kitokiu krūmokšniu.

birų. Jau ir anksčiau jų tarpe nebuvo tvirto ryšio būtinio vieningumo tokiuose sunkiuose žygiuose. Kivirčijosi prie Druskos ežero atskiros grupelės ir net giminės, kaltindami vieni kitus nepakanamu pasirošimu kelionei, pavoju nesupratimu ir t.t. Dabar barniai pralenkė visas imanomas ribas, skylant ir giminytėms ir draugystėms. Vyko muštynės, atsidalinant maistą, baldus, padargus. Jaučiai buvo skerdziami ir pasiimama dalis. Vežimai piaunami per pusę -- išilgai, kad vienodos dalys tektų abiem partnerams. O ko neįmano ma padalinti -- ėjo į laužą.

Po kelių dienų energingai ir atkakliai Ilinojaus viengungių grupei, vadinsiai save Jayhawkers (vardas turėjęs reikšti plėšrų airiškos pasakos paukštį, civilinio karo dienomis ji plačiai naudojo įvairios plėšikėlių grupės), pasisekė rasti kanižono apė-

jimą. Buvo likę apie 30 vežimų, ir jie aklai pasiūlė vieningumo tokiuose sunkiuose žygiuose. Vistiek žemėlapiai meluoja. Dažniausiai Jayhawkers vedė kelią, kiti sekė, bet, jei kas tikėjosi pralengsiąs juos, (Nukelta į 6 psl.)

REZISTENCIJA

ROMANAS

R. SPALIS

• R. Spalio romanas "Rezistencija", iš pirmosios sovietų okupacijos Lietuvoje laikotarpio, baigtas spausdinti ir atiduotas į knygų rišyklą. Knyga 429 psl. kietais viršeliais, kainą 6 doleriai. Išleido leidykla Viltis. Jau galima užsisakyti Dirvoje.

ALYTIS ANDRIUS NORIMAS

(Dirvos konkurse 1968 m. laimėjusi II vietą novelė)

(11)

Šaltis ėmė virsti speigu. Ir Trumpūnas, ir Agnė šildėsi galūnes, trypinėdami ir mojuodami rankas. Po valandos adjutantas išėjo jau kiek linksmesnis.

-- Pagaliau prisiskambinau! Bolševikus jau baigiam išvaryti iš viso Alytaus rajono! O raktą tikrai turi pulko vadas. Jis buvo įsakęs apieškoti žuvusio vado kišenės, kad nepradingtų vertingi dokumentai ar užrašai. Tai ir raktą rado. Nuo slapto raštų stalčiaus... Jis sakėsi dar gerai nespėjęs patikrinti, kas jame slepiama.

-- Bet raktas yra fronte, o mums jo reikia čia!

-- Nesijaudinkit, ponas Trumpūnai. Pats pulko vadas atvyks jo atraktinti. Jis jau pakeliui. Bolševikų jėgos sunaikintos, tai likučius išmušti paliks žemesniems vadams.

-- Kada gi jo laukiat?

-- Apie rytą.

-- O kada gi... įvyks?...

-- Penktą valandą.

Abu vyrai žvelgia į savo laikrodžius.

-- Dabar jau turime po pirmos dešimtį minučių. Ar manote, kad vadas suspės iki to laiko?

-- Manau, kad spės! Jis pats žada kalėjimo viršininkui įsakyti paleisti jūsų sūnų. O kalėjimo viršininką aš tuojau iškviesiu atvykti į pulko štabą. Be to ... paprašysiu jį nevykdyti sušaudymo iki

pulko vado atvykimo. Dabar jau galite ramiai grįžti namo.

Agnė atsisveikino ir bėgte nubėgo pranešti džiugios naujienos Klemenso motinai ir seseriai. Tačiau Simas Trumpūnas atsisakė eiti namo. Jis liko prie štabo durų, matuodamas žingsniais begalinį kartų skaičių. Matė, kaip atvyko kalėjimo viršininkas ir skubiai įėjo į štabą. Tęsė toliau savo žingsniavimą, lyg padėdamas trypinėti prie sargybinio būdelės kareiviui su šautuvu.

Ėmė truputį snigti švelniom, trapioms snaigėm. Vaikščiojant ir judant, senyvas Trumpūnas nejuto žiemos šalčio, nes buvo išilęs. Snaigės dengė jo pečius ir kepurę. Tirpdamos įkaitusiam veide ir ūsuose, pavirsdavo į vandenį, nuo ko netrukus visas veidas sudrėko. Kelis kartus skarele šluostydamas veidą, Trumpūnas išsitraukdavo iš liemenės kišenės ant sidabruotos grandinėlos prisegtą laikrodį, pažvelgdavo į juodas, romėniškas jo skaitlines ir rodyles, kurios rodė vis arčiau ir arčiau besiantinančią egzekucijos valandą...

"Ar suspės? Juk nuo Butrimonių apylinkių geri varstai... Per sniegą sunku joti... Jeigu penktą valandą nespės -- kas tada? Nejau jie Klemą sušaudys? Adjutantas sakė, kad paprašys kalėjimo viršininką dar sulaukyti sušaudymą, bet jeigu pulko vadas to neįsakė?... Taip, tai adjutantas pats sugalvojo.... mūsų apraminimui.... Ir nežinia dar, ar prašė! Jiems tik tuos įsakymus pildyti..."

Tirpo sniegas ant Trumpūno veido, tirpo minutės su kiekvienu žingsniu, ir lyg varvuliai nuo stogo trumpėjo valandos, artinosi aušra, bet dėl tirštų debesų tik balkšva šviesa neaiškiai švytėjo šiaurės rytų pusėje. O snaigės krito ir krito... Vyro žingsniai vis mynė ir mynė platų taką...

Klemensas Trumpūnas, kaip ir jo tėvas prie štabo, matavo savo kameros ilgį -- trys žingsniai pirmyn, apsisukimas, ir vėl trys žingsniai ligi durų. Per smarkiai žingsniuojant net galva svaigo, vis per tą patį petį apsisukant. Kartais sustoja, minčių srauto sustabdytas. Prasiyręs pro jį, ir vėl suka ratą. Bet išvargus labiau jo siela, kaip kūnas. Juk moralinės jėgos turėjo pakelti stipriausius likimo smūgius.

"Kodėl niekas nepraneša? O, kodėl? Nejau Agnė negalėjo perkalbėti pulko vado? O gal ir jai nedavė progos viską nuodugnai išaiškinti, kaip man tada?"

Kreipimasis į Dievą maldoje jį buvo apraminęs, ir dabar jis jau sugeba ramiau protauti. Ašaroms nudžiūvus ir vilties švyturiui vylingai sušvitus beliko kantriai laukti.

"Laikas bėga... bėga... Jau baigiasi mano dienos... Nebėr gyvenimo.... Bet ne! Dar ne visas prarasta! O pagaliau, juk ir po mirties gali paaiškėti mano nekaltumas! Tada būsiu iškeltas! Gal būsimos Lietuvos žmonės mane ims laikyti didvyriu ir nekalta auka? Bet kas man iš to? Ak, kad galėčiau viską žinoti, kaip tasai pasakos Jonukas! O nuo mirties atsipirkti neturiu nei aukso, kaip ano Jonuko brolis Simukas... Tai mamos pasaka... Graži, nes tik pasaka... Vargšė mano mama... Ką ji dabar dėl manęs kenčia! Gal ji negalvoja, kad esu išdavikas? Žinau -- meldžiasi ji... Visada jos stipriausias ginklas malda... Bet ir man -- argi ne padėjo malda? Juk tik per maldą prisiminiau, kad neturiu kryželio, o sykiu atsiminiau kur jis! Ačiū Tau, Viešpatie!" Klemensas parpuolė ant kelių, bet tuoj ir vėl pakilo.

(Bus daugiau)

ŽVILGSNIAI

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

Cigarečių pramonė, pagal vėliausius statistinius davinius, mažina nikotino ir smalos kiekį savo gaminiuose. Bet dauguma rūkančiųjų ir toliau traukia stipriausias cigaretes.

Iš dešimts populiariausių cigarečių rūšių, tik Kent yra viena iš dešimts silpniausių. Marvels, su mažiausiu nikotino ir smalos kiekiu, yra tik 32 populiariausia cigaretė. Winston, daugiausiai per kama cigaretė, yra 69 vietoj smalos kiekio ir 54 vietoj nikotino atžvilgiu.

Šie daviniai skelbiami Federal Trade Commission. Pagal šią statistiką, saugiausios (jei taip ir galima išsireikšti) cigaretės yra: Marvels, Carlton, Sano, Montclair, Duke of Durham, Kent ir Life.

Iš 118 tikrintų rūšių stipriausios (ir pavojingiausios) cigaretės rastos: English Ovals, Holiday, Fatima, Players, Phillip Morris, Chesterfield ir Tarreyton.

Bet ar kada rūkėte Home Run? Ar gal Domino? O gal Sweet Corporal ar Egyptian Deities?

Tai cigaretės, nors jų vardai labai retai girdimi, nerasite šių cigarečių skelbimų ir nematysite jų populiariuose automatuose.

Bet ir šios cigaretės yra perkamos. Be minėtų cigarečių rūšių dar galima pirkti: Omar, Melachrino, Piedmont, Murad, Helmar, Richmond Straight Cuts ir Wings.

Pirkdami šias cigaretes, nesirūpinkite, nenu-skriausite didžiuosius cigarečių gamintojus. Jie taip pat gamina ir šias, beveik visai negirdėtus vardais cigaretes.

Šios cigaretės prieš eilę metų varžėsi dėl populiariausios vietos. Bet išskyrus Fatima ir Wings šių cigarečių skelbimai pranyko prieš kelis dešimtmečius.

Kas dabar jas perka? Clevelando didžiausios tabako gaminių krautuvės savininkas duoda tokį atsakymą. "Tai yra senesnio amžiaus žmonės, kurie prieš eilę metų prie šių cigarečių priprato. O kai kada ir jaunesni žmonės, apie jas išgirdę užsima-pabandyti"...

Sweet Corporal yra seniausia komerciniai gaminama cigarečių rūšis Amerikoje. Jos buvo pradėtos gaminti tuoj po Amerikos pilietinio karo New Yorke ir Richmonde. Šiandien jas gamina American Tobacco bendrovė.

Sweet Corporal ar Lucky Strike... pilnas byra į tą pačią kišenę. Ir dūmas po dūmo, pagal medicinos pasaulį, kalame vinių po vinies į savo karstą...

REZISTENCIJA R. SPALIS

Ištrauka iš naujo R. Spalio romano REZISTENCIJA, kurį išleido Vilties leidykla.

Darbininko drabužiais, nerūpestingai rūkydamas papirosą, Alėjūnas stūmėsi tarp išsidėsčiusių NKVDistų ir, pasiekęs personalo duris, kur stovėjo ginkluoti sargybiniai, atkišo savo liudijimą.

Vienas jų, niūriai išmatavęs vyrą nuo galvos iki kojų, paėmė leidimą ir, atidžiai paskaitęs, mostelėjo į vidų. Ten jaunuolį pasitiko du kiti, ir tik tada priėjo trečias — civilis, kuris vėl nuodugnai apžiūrėjo popierius, kartas nuo karto žvelgdamas į originalą.

- Tavo įstaigos telefono numeris?
- Mes turim kelis.
- Sakyk visus!
- Aš žinau tik patikėtinio ir savo.
- Ko atėjai taip anksti?
- Patikėtinio įsakymas.

— Eik namo, galėsi ateiti vakare, kai pasibaigs seimo posėdis.

— Mielai, tik prašau duoti man raštišką patvirtinimą, kad buvau atėjęs ir grąžintas. Be rašto aš nedrįstu pasišalinti. Man įsakytą stebėti visą medžiagą, kuri skirta Raudonajai armijai.

Paminėjimas Raudonosios armijos ir rašto davimas nepatiko civiliui. Jis dar kartą pavartė leidimą ir juo nešinas pasuko giliau, kur jau nepasiekė Alėjūno akis.

Jaunuolis, abejingai žiovaudamas, atsi-rėmęs sienos, akyliu žvilgsniu sekamas, pusiau snaudė, nekreipdamas į nieką dėmesio. Po gan ilgo, įtempto laukimo pagaliau jam buvo pamota, ir jis, peržengęs kitas duris, atsidūrė teatro užkulis. Vaizdas, atsivėręs prieš jį, nebuvo džiugus. Visur maišės NDVDistai. Rodėsi, kiekviena pėda apčiu-pinėta, kiekvienas mažiausias tarpas stebimas. Alėjūnas išėmė didžiulį lapą — reikmenų sąrašą ir juo nešinas pajudėjo pirmyn, žvalgydamasis aplink, stebėdamas mechanikus, kurie ruošė mikrofonus, reguliavo šviesas, tiesė laidus. Priblokšti tos rūšios įtampos, jie dirbo, tartum šešėliai, bijodami garsensio žodžio, pašnabždomis, pirštais rodydami darbą.

Radęs pagal tam tikrus išpaustus numerius įmonės paskolintą turtą, Alėjūnas tuojau pieštukų žymėjo jį ir vis landžiojo aplink, įsigilinęs į darbą, kartu sekdamas kiekvieną pakrutėjimą. Ir vieną ir kitą kartą perėjo vietą, kur slėpėsi du detonatoriai. Kaip matyti, niekas nebuvo pakitę, niekas nepaliesta, gal nesitikėta tokio miniatūrinio patogumo. Gal ieškota, landžiota į pakampus, o nekreip-ta dėmesio į tai, kas viešai ištatytą, kas atrodė kaip aparato dalis. Bet gal jo ir apsi-rikta, gal tai gudrūs spąstai, gal laukiama, kas prieis, užtaisys.

Radus tinkamą momentą, tas dvi dalis galima buvo likviduoti per kelias sekundes, bet trečioji, toji — šiluminė — atsidūrė kitur, neveikiančiame prožektoriuje, ir ja reikėjo žūt būt tuojau pasirūpinti. Bet tą kampą skyrė koridorius ir durys nuo pagrindinių takų. Tektų kam tik užrakinti įėjimą — ir visos pastangos nueitų veltui.

Laukdamas patogaus laiko, Alėjūnas žvilgtelėjo į laikrodį. Artėjo dvylikta valanda, ir įtempimas augo kas minutę. NKVDistų skaičius dar padidėjo, atsirado kažkoks smarkiai vyresnysis, davinėjęs paskutiniuosius įsakymus. Šeši vyrai su paruoštais automatais palindo po prezidiumo stalą, uždengtu gražiausia gelumbe. Kita dalis sulindo po scena, ir dar kiti išsislapstė po visą plotą.

Paruošti ginklai, griežti tylūs įsakymai, aštrios, kiaurai žiūrinčios, smeigiančios akys, tykojančios kiekvieną krustelėjimą, šiurpų kratė besisukinėjančių specpareigūnų nugaras. Toji nuotaika pradėjo veikti ir Alėjūną, paraližuodama jo drąsą, stabdydama bet kokią veiklą. Bet širdyje dar tūnojo maištas, atkakliai priešindamasis apimančiai baimėi. Suprato, kad jei nepajėgsias atsispirti, susivaldyti, išeisias iš čia palūžęs, nebekovotojas, o kasdienis pataikūnas. Ieškodamas bet kokio padaršinimo, priėjo prie savo mechaniko ir tyčiomis balsiai užkalbino jį. Bet tas pakėlė savo negyvą, papilkėjusį veidą ir pasitraukė be žodžių. Nusiminimas pagavo Alėjūną, ir netikėta desperatiška mintis kilstelėjo, gundydama išplėsti kuriam automatai iš rankų ir juo nusėti tas uniformas. Tik susilaikė. Susilaikė ir kartu pajuto begalinį palengvėjimą, supratęs, kad kovos metu nebūtų jutęs panikos. Pamažu grįžo pusiausvyra ir kartu pasiryžimas palikti tam tikrą atmintį, pasipriešinimo pėdsaką...

Skubančio žmogaus žingsniu patraukė užkulisį vingiais, nepaisydamas besisukinėjančių enkavedistų ir, atradęs tą neveikiantį prožektorių su paslėpta šilumine dalimi, už-

simetė ant pečių, grūsdamasis scenos pusėn. Ten jau žėravo, akino šviesos, paskutiniai mėginimai, derinimas. Kad taip pavyktų tą jų su užtaisu prigretinti prie kurio veikiančio prožektoriaus. Temperatūra gan greitai pakiltų iki kritiško laipsnio!

Scenos kampe dar nenuimtos kopėčios, ir Alėjūnas įžūliai nubrido jų pusėn. Pačiupeš stengėsi atremti į šoninį balkį, bet jos nesidavė lengvai valdomos. Besigrumdamas pajuto svetimą kvapą už savo nugaros. Neabejojo, kieno tai esama, ir, atgręžęs galvą, pakvietė padėti. Abu nustūmė kopėčias į poziciją. Atbėgo kažkoks specialistas:

— Ar kas netvarkoje?

Nedrąsi vyro intonacija nurodė, kaip elgtis, ir, net nedirstelėjęs į kalbinantį, Alėjūnas pradėjo kilti aukštyn.

Tarnautojas, koks mechanikas ar meno vadovas, patūpčiojęs pasitraukė, nusprendęs, kad lipantysis turi tam teisę. Čia tiek visokių naujų veidų, ir neuniformuoti labiausiai veng-tini.

Apatinės šviesos, akinamos iš viršaus žerinių prožektorių, nepraskleidė viršuje esančių sūtemų. Jei kas, užvertęs galvą, ir stebėtų aukštai bemanevruojantį vyrą, nepajęgtų įžvelgti jo darbo.

Alėjūnas, apsiptylęs prakaitu, gaišino brangųjį laiką. Nepatogi padėtis, pilnos rankos ir skubėjimas tiek trukdė, kad atsuktuvasslydo iš pirštų. Kartą vos neišmetė jo. Nervai įsitempė iki sprogimo, nes salėje pasigirdęs čiuzėjimas rodė — žmonės jau leidžiami į vidų. Kiekvieną minutę koks gudresnis galėjo riktelti per visą sceną: "Koks velnias ten ką daro!" Sukandęs dantis, veik plėštė išplėšė užtaisą ir nuskrido akimis, kur jį pritvirtinti. Jei priglaus prie pat prožektoriaus, sprogimas įvyks greičiau negu reikia. Per toli kur nukiš, gali neveikti, ir jau jo vėliau nepasilepsi, nenuimsi. O daugiau delsti nebuvo galima. Parinko veik metrą nuo veikiančio prožektoriaus veido. Gaila, kad pozicija ne prie pat stogo. Pusė jo nugarmėtų ant prezidiumo. Dabar sprogimas sutiks tuščią erdvę, nepadarydamas daug žalos, bet ir to užteks. Virpančiomis rankomis pritvirtino ir pajudėjo žemyn. Kas sutiks jį nulipusį, koks komitetas laukia, ar kops kas pasitikrinti, ką jis ten darė?

Dar vienas kitas metras teliko. Kelios galvos greta. Griebs jį, sumals po savimi? Prisiverčia nesižvalgyti, sunkiai stato kojas ant žemės, kažkas ima kopėčias, padeda jam traukti nuo scenos. Alėjūnas purto dulkes ir vis nesidairydamas slenka į šoną, į tamsą. Kuo greičiausiai dingti, pasišalinti. Pro jį prasišuntumia naujas enkavedistų būrys. Visi perslapę iki paskutinio siūlo. Už visų duslus perkūno trenksmas. Tikra laidotuvių nuotaka! Pasiėmęs keletą įrankių, Alėjūnas suka išėjimo link, bet prie durų į koridorių kelią pastoja sargybinis:

— Nelzia, — sako rusiškai — neleidžia išeiti.

Nenorėdamas atkreipti į save dėmesio, nesiginčija, nutaria mėginti laimę pro išėigines duris, pro kurias plaukia patys patikimieji, kviestiniai svečiai komunistai ir tarp jų paskirstyti deputatai.

Alėjūnas pajudėjo salės pusėn ir tuojau suprato žygio neįmanomumą. NKVD sargybos visiškai izoliavo sceną nuo likusio pastato. Pradėjo sprautis į parterį, o iš ten jau matysias. Tam tikslui prisiyrė prie pat scenos, kur virte virė. Kai kurių deputatų, kalbėtojų paruoštos prakalbos dar negrįžo iš Maskvos, taigi nežinota, ar visi sakiniai patvirtinti, ar reikia kas keisti. Skambėjo telefonai, greitomis tarėsi, tikrino tekstus. Kai kurie atstovai pasimetę, kiti pasitiki išmokę vaidmenį.

Vis laukė, vis vėlavo. Pagaliau atėjo įsakymas pradėti, ir Alėjūną tuojau nustūmė į šoną. Prezidiumo stalas nusižėrė šviesomis.

Temperatūra aukštai pakils, pagalvojo Alėjūnas. Kaip ilgai užtruks? Pirmas, ant-ras, trečias skambutis. Kyla uždanga, girdisi riksmo, komunistiško plojimo. Pritaria tam ir dangus, niūriai riaumodamas. Posėdį atidaro seimo prezidiumo pirmininkas. Dvelk-telėjęs tvaikas iš salės turi paveikti mecha-nizmą, jei jis nesugedęs, — tiki Alėjūnas.

Seimo prezidiumo pirmininkas vis kalba. Susimokėlis aplaizo degančias, sukepusias lūpas. Kokia temperatūra palubėje? Krupteli visas, kai vėl suriaumoja perkūnas. Negi nesprogs, negi padėta per toli. Gal koks skersvėjis vėsina orą viršuje. Užverčia galvą, bet iš tos vietos neįmanoma užgriebti norimo ploto. Tuo tarpu pirmasis kalbėtojas jau bai-

gia, ir pakyla rusų paskirtas laikinas Lietuvos prezidentas. Alėjūnas jau nebegirdi jo žodžių. Scenoje liguistinis košmaras, vaidini-mas Maskvos surežisuotas, saugomas jos dur-tuvų, prievartos, parduodamas saujelės išda-vikų. Dalis atstovų, kad ir Maskvos parinktų, bet turį dar kiek sąžinės, nutildyti, suterori-zuoti, išmėtyti po salę, susodinti tarp kita-taučių, sekami viešai ir slapta, be teisės pra-bilti, praradę drąsą, pasipriešinimo valią. Scenoje Kremliaus patikrinti, išsijoti, patvir-tinti žodžiai, kuriais žudoma Lietuva, o jis, laisvos Lietuvos augintinis — išdavystės ir kančios liudininkas, bejėgis ką padaryti. Toks sielvartas pagavo jį, kad apsidairė aplink, įsisiurbdamas į enkavedistus. Tuščia viltis. Kol išplėš naganą, bus sugniuždytas po kūnų mase, o ten tie salėje net triukšmo ne-girdės. Dieve, Dieve, kodėl atėmei protą, ko-dėl granatos nėra: viena į sceną, kita čia pat susisprogdinti su palydovais. Kodėl, o kodėl neatėjo mintis! Kodėl anksčiau nepajuto to vaidinimo, jo nuotakos!

Naujasis prezidentas vis mala. Jo žodžiai veržia kilpą nepriklausomai Lietuvai. Kartas nuo karto salėje pasigirsta plojimai. Alėjūnas nerimaudamas pasižiūri į viršų, bet ten tyla, ir jis norėtų užkimšti ausis, negirdėti išdaviko žodžių, kurie plaukia iš patvirtinto teksto....

— Liaudies seimas susirinko įvykdyti liaudies troškimo: mes nutarėm prašytis įjungiami į didžiąją Tarybų sąjun...

Pakilo rankos katutėms, išsižiojo gerk-lės ovacijai, ir... baisus trenksmas priplojo visus prie sėdynių. Ant prezidiumo stalo pa-sipylė tinkas, lietus, ledai. Viršuje juodavo pramuštoji skylė. Neišsprukę mirę žodžiai apgaubė sceną, salę. Tik dabar jau daug gar-siau dūko audra lauke...

Nusigandusios akys baimingai šokinėjo aplink: ar nepajudės sienos, ar nenukris di-dysis sietynas, bet lūpos nedrįso prasiveržti klausti. Prezidentas irgi kuriam laikui pra-rado žadą, tik Alėjūną kratė pergales džiug-esys. Aplink jį laktė pasimetę enkavedis-tai, nežinodami, ko griebtis, kai kažkoks vy-resnysis, išbalęs kaip drobė, kartojo pro su-kąstas lūpas:

— Eto ničėvo, eto molnija.

Tai niekis, tai trenkės žaibas — suprato Alėjūnas rusiškai, ir tuoj pagavo sakinyje tūnančią prasmę. Jei enkavedistams nepa-vyks sprogimo suversti perkūnai, visas jų dalinys su visais vadais atsидurs Sibiro kon-centracijos stovyklose arba lauks jų dar blo-gesnis likimas.

Darbininkai jau lipo aukštyn, stengda-miesi bent laikinai užtaisyti skylę, kad prie-varta galėtų būti tęsiama toliau. Tačiau nuo dabar jau viskas sutriko. Dingo numatytas didingumas. Prezidiumo kalbėtojai mikčiojo, neįskaitydami žodžių, salėje plojimai pra-pliupdavo nenumatytose vietose, svarbius ko-munistams punktus lydėdavo kapo tylą. Visa tai rodė, kad dalyviai pasimetė, nebeklausė ir kreipė dėmesį kitur. Išsiblaškę žvilgsniai čiupinėjo sienas, stogą, grindis. Paskubomis, trumpinant visą procedūrą, nutarta paversti Lietuvą socialistine sovietų respublika ir pra-šyti, kad ją priimtų į SSSR sąstatą.

Kiti numatyti svarbūs dalykai — žemės, bankų bei stambiosios pramonės nacionaliza-vimas Lietuvoje buvo atidėti sekančiai die-nai. Matėsi, kad skubėta kiek galima greičiau palikti pavojingus rūmus, pabėgti nuo išti-kusios gėdos.

Atgimęs Alėjūnas kvatojo viduje. Dingo baimė, visi abejojimai. Pasisekimas grąžino optimizmą, visas jėgas. Dar ne viskas pra-rasta! Okupantas ir išdavikai sumokės bran-giai už kiekvieną kančios ir vergijos valandą, įsisiūbavus patriotų veiklai. Prakeiks jie dar tą valandą, kai įžengė į svetimą kraštą.

Ilgai nedžiūgavęs, susivaldė. Per anksti dar šaukti aleliują — kailis reikia nešti. Tar-dymo metu visi pirštai bus nukreipti jo pu-sėn. Rimtas pavojus: daugybė žmonių matė jį teatre, lipantį į viršų. Vienintelė viltis NKVD. Kaip ji elgsis, pasibaigus iškilmėms? Kratys viską iki smulkmenų, kiekvieną dulkę kiš po mikroskopu ar sprogimą suvers per-kūnui ir leis išnešti kudašių, bijodamas pra-rasti savąjį. To klausimo kol kas jis negalėjo išspręsti, nes ir NKVD buvo pasimetusi, nežinodama, ko stvertis, kaip suktis. Tai jutosi iš jų dažno siuvimo, šnabždesių, iš mėtomų keistų žvilgsnių į kiekvieną civilį, lyg reng-tųsi griebti kažką už gerkles, įgrūsti į savo mašiną ir vežti pas save...

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Mirties slėny...

(Atkelta iš 4 psl.)

suko kita kryptimi; jau niekas nebepaisė bendrijos. Žygis virto klystelių, vingių, zigzagų epopėja. Savaitėmis, mėnesiais. Dažnai kartodavos Skurdo Taško istorija -- reikėdavo grįžti, ieškoti naujų kelių.

Išteklių stoka didėjo, pradėjo vieni kitus apvoginėti, išsivystė odos ligos, dizenterija. Indėnai keršijo už jų sandėliukų ištūstinimą. Jaučiai krito ir buvo iki patutinio gabaliuko sučiulpami, net ragai verdami. Išbadėję keleviai atrodė tikri skeletai, pajuodę, giliai idubusiomis akimis, nuo troškulio sutinusiais liežuviais.

1849 Kalėdų rytą, veik po trijų mėnesių klajonių, jie nusileido į slėnį, kuris nerodė jokio gyvybės ženklo: "no hay agua, no hay zacate -- nada" (nei vandens, nei žolės -- nieko). Ar daug kas jų besitikėjo išlikti gyvas?

Visiškos nevilties ištiktai, sutarė gelbėtis kas sau, galutinai išsisklaidyti į visas tris pasaulio šalis. Švento Joakimo, arba Smėlio Žygio, kuopa baigė savo istoriją.

(Bus daugiau)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Chicago Anglijos lietuvių klubo ruošiamo literatūros vakaro pasitarime dalyvavę spaudos, radijo ir klubo valdybos atstovai. Sėdi iš kairės: A. Lakas, A. Baronas, J. Švabaitė-Gylienė, L. Venckus, S. Kaulėnienė ir J. Šlaivas, stovi: B. Blekys, V. Bilitavičius, B. Sebastijonas, J. Jokubka, P. Petrutis, K. Bradūnas, F. Daukus, S. Juozapavičius ir J. Šidlauskas.

ATVYKSTA RAŠYTOJAI IŠ ANGLIJOS

Chicago Anglijos lietuvių klubo valdyba ėmėsi iniciatyvos pralaužti daugumos lietuviškų klubų tradiciją ruošti tik pasilinksminimus bei susirinkimus. Šis Anglijoje gyvenusių lietuvių klubas užsimojo suruošti literatūros vakarą, ir to vakaro programos išpildymui pakvietė rašytojus iš Anglijos. Atvykstančių rašytojų kelionės išlaidoms apmokėti iš savo kasos paskyrė 1000 dol.

Į ruošiamą literatūros vakarą pasižadėjo atvykti ir savo kūrybą skaityti Anglijoje gyvenę rašytojai Jonas Kuzmickis - Vabalas ir poetas Vladas Šlaitas. Tą patį vakarą dar bus skaitoma Anglijoje gyvenančių rašytojų R. Spalio ir K. Barėno raštų ištraukos.

Su vietine scenos tal-

ka aktorė Eglė Vilitienė ir sol. E. Blandytė išpildys meninę programą. Literatūros vakaras įvyks lapkričio 9 d. 2:30 val. p.p. Jaunimo centro didžiojoje salėje. Po programos ruošiamas banketas aptatinėje salėje.

Dar pažymėtina, jog klubo valdyba iš savo kasos yra paskyrusi jauniems Anglijoje gyvenantiems lietuviams 3 stipendijas studijuoti Pedagoginiame Lituanistikos Institute neaktyvaus dinį kursą. Stipendijomis jau pasinaudojo Vanda Galbogytė ir be tėvelių likęs Petras Viržintas. Klubas remia L. Fondą ir kitą kultūrinę veiklą.

Klubui sumaniai vadovauja šios sudėties valdyba: L. Venckus -- pirm., B. Sebastijonas, V. Bilitavičius, J. Jokubka, J. Šidlauskas, S. Kaulėnienė ir B. Blekys. (js)

• Julius Leonavičius, gyvenęs Valencijoje, Venesueloje, spalio 11 d. mirė. Jis buvo Dirvos skaitytojas. Giminiams ir pažįstamiems reiškiamo gilią užuojautą.

HELP WANTED MALE

MEAT PACKAGING and PROCESSING POSITIONS AVAILABLE
APPLY AT:
PESCHKE SAUSAGE CO.
800 CONANT
DETROIT, MICH.
Hours: 8 A. M. to 2 P. M.
(77-86)

STEEL WAREHOUSE HELP

TRAINEES
also
EXPERIENCED
BURNERS
SAW OPERATORS
SHEARMEN
CRANEMEN
STOCKMEN
Call Mr. Kula (313) 874-3311
RYERSON STEEL
1600 E. EUCLID
(Between Clay & Holbrook)
Detroit, Mich.
An Equal Opportunity Employer
(81-87)

DIE MAKERS TOOLMAKERS LEADERS EDM OPERATORS RADIAL DRILL UPGRADERS MACHINE HANDS APPRENTICES

FOR PLASTIC MOLDS AND DIE CAST DIES

—TOP RATES
—EXCEL. BENEFITS
—IDEAL WORK COND.
—LONG PROGRAM
—58 HOUR WEEK

DALKROM TOOL & DIE
6100 E. Davison Detroit, Mich.
(313) 891-7313
(83-89)

WANTED AT ONCE

ASSEMBLY WORKERS

Day Shifts. Excellent pay and fringe benefits.

APPLY IN PERSON —
Monday to Friday
7 A. M. to 3:30 P. M.

BERRY DOORS,
DIVISION OF THE
STANLEY WORKS
2400 E. Lincoln
Birmingham, Mich.
(84-93)

PLATE FITTERS

for day afternoon shifts
excellent fringe benefits, and long range program

McGregor Michigan Corp.

13360 Helen Ave. (nr. McNichols), Van Dyke,
Detroit, Mich.

Call (313) 365-9100

(84-86)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
Mašinoms vieta
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

MACHINISTS
BRIDGEPORT MILL &
LATHE EXPERIENCE.
Must be able to set up work from
Blue Prints & Close Tolerance.
also
DRAFTSMAN
WITH SOME DESIGN EXPERIENCE.
Steady work. Fringe benefits.
INDUCT-O-MATIC
2480 MOUND RD.
WARREN, MICH.
313 — 754-5400
(85-89)

SETUP MAN
with experience. Top rates and
benefits.

TSCO
46 Victor
Highland Park, Mich.
(near Ford Highland Park
Plant)
(313) 869-4600, Ext. 71 & 72
(84-88)

TURRET LATHE OPERATOR
with experience. Top rates and
benefits.

TSCO
46 Victor
Highland Park, Mich.
(near Ford Highland Park
Plant)
(313) 869-4600, Ext. 71 & 72
(84-88)

VENGRAI MINĖS 1956 METŲ SUKILIMĄ

Clevelando vengrų bendruomenė rengia 1956 metų Vengrijos sukilimo už laisvę minėjimą.

Įvyks sekmadienį, lapkričio 2 d., 4:30 val. po pietų, Manger viešbutyje, 1802 E. 13 St. Minėjimo pirmininkas Geza B. Irati, koordinatorių Laszlo Sirchich.

Lietuviai kviečiami dalyvauti

Wanted
STEEL WAREHOUSE HELP
SLITTER OPERATORS
SHEAR OPERATORS
Must be experienced only
Steady work days.
ADVANCE STEEL CO.
10000 French Rd. Detroit, Mich.
313 — 925-3600
(85-87)

DIE CASTING OPERATORS

1st & 2nd Shifts
Liberal company paid benefits.
APPLY IN PERSON OR CALL
481-3050

SUPERIOR DIE CASTING CORP.
1001 London Rd.
Cleveland, Ohio
(79-89)

SHEET METAL FABRICATOR

Permanent openings for:

**WELDERS
SPOT-WELDERS
PRESS-BRAKE OPERATORS
HARDWARE MEN
GENERAL FACTORY WORKERS**
FULLY PAID COMPANY BENEFITS, INCLUDING BLUE CROSS-BLUE SHIELD, GROUP LIFE INSURANCE, ETC. CALL OR
APPLY:

PIONEER DETROIT
30350 ECORSE RD., ROMULUS, MICH. 48174
Or Call 728-9400
AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER

JOURNEYMEN TOOLROOM AND MAINTENANCE MACHINISTS

Good starting pay, good benefits, steady work.
Openings on all 3 shifts.

GENERAL ELECTRIC COMPANY

APPLY AT
CLEVELAND WELD'S PLANT
1133 EAST 152 STREET
OR CALL 266-4279
FOR APPOINTMENT
An Equal Opportunity Employer
(81-87)

FOUR SLIDE MACHINE MECHANIC

Interested in setup work. Good starting, good benefits, steady work. Openings on 1st shift.

GENERAL ELECTRIC COMPANY

APPLY AT
CLEVELAND WELDS PLANT
1133 EAST 152 STREET
OR CALL 266-4279
FOR APPOINTMENT
An Equal Opportunity Employer
(81-8)

BUTAI U.S.S.R. ir LIETUVOJE

Mes džiaugiamės galėdami pranešti savo klientams, kad mes vėl galime pasiūlyti butus didesniuose Sovietų Sąjungos ir Lietuvos miestuose tų miestų gyventojams.

Tuos butus gali nupirkti giminės ir draugai gyvenantieji Amerikoje. — KAS PIRMAS ATEINA — TAS BUS PIRMAS APTARNAUJAMAS.

Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į Podarogifts, Inc. sekančias prisijungusias firmas:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Tel.: 215 — WA 5-3455

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 Street, New York, N. Y. 10036
Tel.: 212 — CI 5-7905

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, Room 1201
New York, N. Y. 10019. Tel.: 212 — 581-6590,
arba tiesiog į:

PADAROGIFTS, INC.

220 PARK AVE. SOUTH
NEW YORK, N. Y. 10003. Tel. 212 — 228-9547

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%
6 or 12 MONTH
\$10,000 or MORE

INSURED
UP TO \$10,000
FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4 3/4%
6 or 12 MONTH
\$5,000 or MORE

Passbook Savings Accounts
Paid Quarterly
Computed and Paid as of:
Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **Ohio** Lietuvių Gydytojų metinis susirinkimas-pobūvis, kuriame bus paskirta 1000 dolerių premija kultūriniais reikalams, įvyks lapkričio 15 d., 8 v. v. Holiday Inn restorane, Medinoj, Ohio, prie 18 ir 71 kelio.

• **Kazys S. Karpis**, Vilties Draugijos valdybos sekretorius, ateinančią savaitę išvyksta į Floridą, kur viešės pas dr. Tamošaitį. Vėliau žada vykti pas savo seserį į Los Angeles, Calif. Kartu nusivės filmą apie prez. A. Smetonos paskutines dienas Amerikoje, kurį parodys Los Angeles lietuviams.

• **Dail. N. Vedegytė-Palubinskienė** dalyvauja grupinėje Ohio grafikų parodoje Baldwin Wallace College, Berea, Ohio. Paroda atidaryma ši sekmadienį.

• **Julius B. Raštikis** baigė Patterson Cooperative High School ir dabar studijuoja prekybą ir administraciją Fairborn, Ohio, valstybiniame universitete.

• **Pilietybės egzaminams** pasiruošti pamokos pradedamos š. m. spalio 29 d. Clevelando miesto bibliotekoje, kambarys 38, Superior Ave. ir E. 6th St.

Pamokos vyks trečiadieniais vakarais nuo 6:15 iki

ELECTION DAY
NOV. 4

VICTORY DAY
NOV. 4

Ralph Perk is the people's voice...
Ralph Perk is the people's choice...
Vote for the winner!
Vote for Ralph J. Perk
for Mayor of Cleveland!

Ralph Perk yra žmonių balsas...
Ralph Perk yra žmonių pasirinkimas...
Balsuokite už laimėtoją!
Balsuokit už Ralph J. Perk
į Clevelando merus!

THIS AD IS SPONSORED BY:

United Lithuanian Perk for Mayor Committee, Joseph Sadauskas, Co-chairman, 1513 Larchmont Rd., Cleveland, Ohio 44107; Mrs. Aldona Miskinis, Secretary, 18203 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119.

PERGALĖS DIENA
LAPKRIČIO 4

BALSAVIMO DIENA
LAPKRIČIO 4

8:15 v. v. Dėstoma bus anglų kalba žodžiu ir raštu. Norintieji pamokas lankyti, daugiau informacijų gali gauti paskambinę Cleveland Board of Education 696-2929, ex. 217.

PAGERBS PREZIDENTĄ A. STULGINSKĮ

Gavus žinią iš Lietuvos, kad rugsėjo 22 d. Kaune mirė buvęs antras nepriklausomos Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis, paskutinis buvęs gyvas prezidentas, Clevelando lietuvių krikščionių demokratų skyriaus valdybos iniciatyva buvo sukviešti vietos organizacijų atstovai spalio 24 vakare šv. Jurgio parapijos salėje pasitarimui dėl surengimo velionio prezidento atminties pagerbimo.

Kaip žinoma, prezidentas Stulginskis 1940 metais buvo bolševikų suimtas, įkalintas, kankintas, 1941 metais ištremtas į Sibirą; iš ten po keleto metų sugrąžintas į Lietuvą, sunkiose sąlygose baigė savo gyvenimą kitų globojamas Viliampolėje.

Susirinkimą atidaręs skyriaus pirm. P. Tamulionis, supažindino dalyvius su reikalu ir toliau pasitarimą vesti atidavė pirmininkui P. Razgaičiui, sekretoriui P. Mikšiui.

Dalyvavo apie 20 atstovų, kiti pasižadėjo įsijungti vėliau. Aptarta minėjimą rengti su akademija, kaip istorinio tautos asmens ir žymaus visuomenininko. Taipgi į komitetą kviečiami ir tų organizacijų atstovai, kurie neatsilankė.

Visi posėdžio dalyviai sutiko būti komiteto nariais ir darbuotis, išrinkdami ir prezidiumą Praną Razgaitį, K. S. Karpių, Oną Jokūbaitienę, Vytautą Puškorį ir Joną daugėlą.

Akademija numatyta rengti sekmadienį viduryje gruodžio mėnesio, tikra diena bus paskelbta vėliau. Taipgi bus susitarta dėl pagrindinio kalbėtojo. Meninę dalį numatyta atlikti su vietinio talento talka, pasitinkint, kad sutiks prisidėti ir Čiurlionio Ansamblis.

Minėjimo dieną bus specialios pamaldos abiejose lietuvių bažnyčiose. Pati akademija numatyta praversti naujos parapijos salęje. (k)

• **Dr. Dominikos Kesiūnaitės**, mirusios prieš 5 metus, memorialinis pagerbimas įvyks ši sekmadienį, lapkričio 2 d., 4 v. v. Čiurlionio Ansamblio namuose. Apie velionę ir jos veiklą kalbės prof. A. Augustinavičienė ir dr. H. Brazaitis. Meninę programą atliks sol. Aldona Stempužienė ir aktorius - režisierius Petras Maželis. Pagerbimą rengia Clevelando skautų rinkinių draugovė.

• **Rimanta Nasvytienė** po sudėtingos ausies operacijos grįžo iš ligoninės ir sveiksta namuose.

• **Hugh Calkins**, pagarsėjęs visame krašte savo reputacija švietimo srityje, 4 metus išbuvęs Cleveland Board of Education, kandidatuoja iš naujo į tą pačią vietą.

1968 m. prezidentas Johnsonas buvo paskyręs Calkins pirmininku National Advisory Council on Vocational Education. Jo vadovaujama grupė dirbo profesinio specialybių studijų išplėtimui Clevelande ir visame krašte. Savo rinkiminę kampaniją jis žada geres-

Silvija Obelenytė-Macevičienė ir Gražina Kudukienė renkasi medžiagas suknėlėms, kurias demonstruos Korp. Giedros ruošiamoje madų parodoje, gruodžio 7 d., šv. Jurgio parapijos salėje. Parodoje dalyvaus didelis skaičius modeliutojų ir bus parodyta įvairiausių rūbų. Bilietus į parodą jau galima įsigyti pas giedrininkes.

nes mokyklas ir taksų apdėjimo išbalansavimą ir rūpintis gauti valstijos ir federalinių pinigų mokykloms.

Hugh Calkins yra remiamas Clevelando abiejų didžiųjų laikraščių ir daugumos organizacijų, tikint, kad jis yra tinkamiausias į Cleveland School Board.

• **Balfo vajuos** Clevelando stambesnieji aukotojai:

Dr. V. Karoblis — \$50.00, XY — \$50.00, dr. V. Gruzdis — \$26.00, J. Krištolaitis — \$26.00, P. ir O. Žilinskai — \$25.00, G. ir dr. N. Juškėnai — \$15.00, P. Mikoliūnas — \$15.00, E. Malcanas — \$11.00, V. Juodvalkis — \$11.00, J. Smetona — \$10.00, A. Mikoliūnas — \$10.00, Pr. Karalius — \$10.00.

FABRIKUI DARBININKAI

Pilnam ar nepilnam laikui, vyrai ir moterys, kurie interesuojasi pastoviu darbu. Geras uždarbis ir priedai. Pastovi 5 dienų tarnyba savaitėje. Prie gamybos ar ekspedicijos. Arti miesto centro.

LA TOURAINE COFFEE CO.
2165 Lakeside Ave.
771-5415
(85-86)

TINKLINIO TRENIRUOTĖS

Sistematingos tinklinio treniruotės jau prasideda ir vyks antradieniais 7-10 val. vakaro, tinklinio centre, Myron T. Herrick Jr. High School (ten pat kur praėjusį sezoną). Treniruotės vyksta pažengusiems ir pradedantiesiems, suaugusiems ir prieaugliui. Kaip ir kiekvienais metais, pradedama nauja pradžiojų grupė. Mergaitės ir berniukai, norintieji išmokyti bei pasitobulinti šioje sporto šakoje kviečiami įsijungti. Dėl informacijų skambinkite Vidai Čyvaitei, 486-3228.

• **Bokso rungtynės** tarp Don Fullmer ir Doyle Baird įvyks ši trečiadienį, spalio 29 d., 8:30 v. v. Clevelando Arenoje. Rungtynes rengia Don Elbaum. Tai pirmos tokios didelės bokso rungtynės Clevelande 5 metų laikotarpyje. Bilietai nuo 10 iki 3 dol. Gaunami Arenoj, 3717 Euclid Ave. arba pas Richman's mieste, 736 Euclid Ave.

MASINŲ OPERATORIUS

Prie kavos pakavimo mašinų. Pastovus darbas su geru atlyginimu ir priedais.

LA TOURAINE COFFEE CO.
2165 Lakeside Ave.
771-5415
(85-86)

Perrinkite...

HUGH CALKINS

Remiamas:

- Democratic Party
- AFL-CIO
- Cosmopolitan Democratic League
- Polish Alliance
- Plain Dealer
- Citizens League
- Ohio Polish Americans Congress
- Cleveland Press

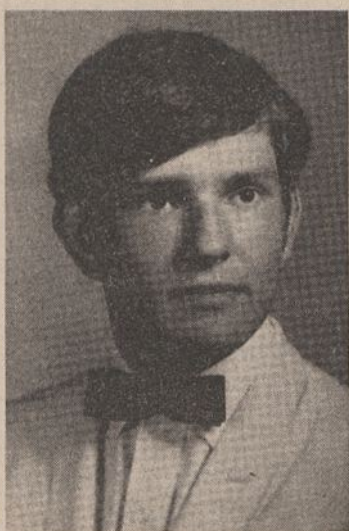

FOR CLEVELAND SCHOOL BOARD

Kongresmano Roman Pucinski (Chicago) pareiškimas laike apklausinėjimo Washington, kuriame Calkins liudijo (1969 m. kovo 4 d.):

Mr. PUCINSKI: "Mr. Calkins... aš geriau iš Jūsų stebėtinu žinojimu ir dėmesiu švietimo reikalams. Aš galvoju, kad clevelandiečiai yra laimingi turėdami tokį asmenį kaip jus čionai..."

Re-elect Calkins Committee, James D. Nolan, Chmn.
10732 Bellaire Rd., Cleveland, Ohio

• **Raimundas J. Dyšas** baigė Chaminade gimnaziją Daytono ir dabar studijuoja Daytono universitete Art and Sciences.

• **Lietuvių Respublikonų Klubas** svarbus susirinkimas įvyks ši sekmadienį, lapkričio 2 d., 11:30 v., Lietuvių salėje. Bus aptarta rėmimas Ralph J. Perk kandidatūros į Clevelando burmistro vietą ir kiti reikalai.

• **Inž. Jonas Gaižutis** iš Detroito, Vilties valdybos vicepirmininkas, šį savaitgalį lankėsi Clevelande ir čia tarėsi su Vilties valdybos pirmininku Al. Laikūnu, pareiškdamas Dirvos laikraščio ir Vilties reikalų tvarkymui savo visišką pritarimą.

• **Raudonasis Kryžius** praneša, kad jauniems vyrams ir moterims yra įvairių tarnybų užjūrio kraštuose, ypač Vietname, su atlyginimu nuo 6 iki 10 tūkstančių dolerių. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į Raudonąjį Kryžių, 1227 Prospect Ave., telef. 781-1800.

RETAIN
ROBERT W. CHAMBERLIN
JUDGE OF CLEVELAND MUNICIPAL COURT
Unexpired Term - Jan. 1, 1972

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai.
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue 361-1763
936 East 185th Street 531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Algis Bitėnas, gyv. Elizabeth, N. J., įstojo į Vilties Draugiją su įnašu 10 dol. Naująjį viltininką sveikiname.

• Ed. Mazys, anksčiau Clevelande turėjęs kirpyklą, ši pavasarį persikėlęs į Anaheim, Calif., nepamiršta clevelandiečių. Siųsdamas Dirvai auką, prašo perduoti visiems geriausius linkėjimus.

• Kunigų Vienybės specialioji komisija išsiuntinėjo visoms lietuvių parapijoms

anketą su klausimais apie lietuvių kalbos naudojimą pamaldose, liet. mokyklas ir parapijiečių tautinį sudėtį.

TRIO KONCERTAS

Smuikas — Povilas Matukas, violončelė — Petras Armonas, fortepijonas — Manigirdas Motiekaitis atliks meninę programą Mykolo Sleževičiaus 30 metų mirties sukakties minėjime š. m. lapkričio 16 d., 4 val. p. p. Jaunimo Centro didžiojoje salėje, Chicagoje.

Š. m. rugpjūčio 18 d. mirė mūsų

motina

PETRONELE SVILIENĖ.

Laidotuvėse dalyvavusiems, pareiškusiems užuojautą asmeniškai ar laikraščiuose, širdingai dėkojame.

Visiems ačiū.

Sūnus ir dukros
bei jų šeimos

Kolegai Filisteriui

ALGIUI TEKORIUI

ir šeimai, jo Tėveliui mirus, gilią užuojautą reiškia

LST Korp! Neo-Lithuania
Chicagoje

A. A.

MARIJAI GRAUŽINIENEI

mirus, jos sūnui fil. kol. JUOZUI GRAUŽINIUI ir šeimai gilią užuojautą reiškia

LST Korp! Neo-Lithuania
Chicagoje

A. A.

ELENAI KUČIŪNIENEI

mirus, muzikui ALEKSANDRUI KUČIŪNUI gilią užuojautą reiškia

Petras ir Nijolė Maželiai

A. + A. Prof. Dr.

PRANUI VIKTORUI RAULINAIČIUI,

mirus, jo sūnus ALGI ir JULIJ ir jų šeimas giliame liūdesyje nuoširdžiai užjaučia

V. Giedraitis su šeima

RŪTAI GAUDUŠIENEI

tragiškai mirus, jos vyrą vet. dr. LIUDĄ GAUDUŠĄ nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė

Jadvyga ir Jonas
Povilaičiai

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania
CHICAGOJE

Maloniai kviečia atsilankyti į L. S. T. Korp! Neo-Lithuania

METINĖ ŠVENTĖ

1969 m. lapkričio 8 d., šeštadienį, 8 val. vak., Jaunimo Centro salėje,
5620 So. Claremont Avenue, Chicago, Ill.

Šventės programa:

- 10 val. ryto pamaldos Jėzuitų koplyčioje už mirusius korporacijos narius;
- Po pamaldų lankymas mirusių korporantų kapų šv. Kazimiero kapinėse;
- 8 val. vak. iškilminga Korp! Neo-Lithuania sueiga ir junjorų kėlimas į senjorus;
- Vakariėnė ir šokiai, Gros Korp! Neo-Lithuania orkestras.

Šventės ir vakariėnės išlaidoms padengti aukoja — studentai \$3.00, visi kiti \$5.00. Apie dalyvavimą prašome pranešti iki š. m. lapkričio 5 d. fil. Mečiui Šimkui, 4259 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60632, telef. 254-7450.

L.S.T. Korp! NEO-LITHUANIA
CHICAGOJE

CHICAGO

RUOŠIASI METINEI ŠVENTEI

Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio nariai turėjo sueiga, kurioje E. Juodvalkytė, Grybaitė, V. Pleiryte ir šeflerytė papasakojo savo įspūdžius ir nuotykius vasaros metu važinėjant po Europą. Pleiryte su Grybaitė nuvykusios į Europą nusipirko Italų gamybos automobilį už \$250 ir su juo išmaišė visą Europą ir pagaliau atsidadė Alpių kalnuose.

E. Juodvalkytė išbuvo Europoje 3 mėn. parašė gana vertingą studiją, kurią žadėjo atspausdinti Dirvoje. Po visų referatų sekė įdomios diskusijos, o po jų kavutė. Nutarta suruošti N. Metų sutikimą. Lapkričio 2 d., sekmadienį, 3 v. p. p. Jaunimo Centre bus metinė sueiga, o lapkričio 8 d., šeštadienį, 8 v. v. taip pat Jaunimo Centre įvyks Korp! Neo-Lithuania metinė šventė.

LEIS ŽURNALĄ VILTIS

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdybos pastangomis spalio 19 d. įvyko Tautinės S-gos Akademinio Sambūrio ir Korp! Neo-Lithuania valdybų atstovų pasitarimas dėl leidimo žurnalo — Viltis. Po gyvų ir įdomių diskusijų, kurioms vadovavo A. Modestas, prieita vieningos nuomonės, kad žurnalą reikia leisti. Paaiškėjo ir leidimo mecenatas, tai Korp! Neo-Lithuania fil. dr. L. Kriaučiūnas. Žurnalo leidėjai bus Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos Vyr. Valdyba ir L.S.T. Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba. Geros sėkmės. (jj)

• Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejui reikalinga Lietuvos Kūčių ir Kalėdų papročiams pavaizduoti, Kūčių ir Kalėdų įvairių parėdų: eglutės puošimo, stalo parengimu, valgių, kalėdininkų kostiumų, šokių ir kitokių apeigų foto nuotraukų bei aprašymų.

Taip vadinami senosios ar naujosios emigracijos

lietuviai tokias Kūčių ar kalėdinių apeigų nuotraukas ar nors fotografijų negatyvus turintieji, maloniai prašomi muziejui jas perleisti ar nors ribotam laikui paskolinti.

Taipogi labai yra pageidaujami Kūčių apeigų aprašymai: būrimai, spėjimai, tvartuose gyvulių lankymas, šerimas jų, trobų šlavimas ir kt. ir kt. praktikuotų Lietuvoje apeigų aprašymai. Muziejuje jie bus tinkamai apsaugoti ir dėkingai liudys svetimtams ir mūsų jaunajai kartai apie gražius lietuvių papročius, tradicijas.

Kreiptis į Balzeko muziejų šiuo adresu 4012 Archer Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. (312) 847-2441.

• Chicago Lietuvos lietuvių kviečiami į "Sidabrinio Miško" balių lapkričio 29 d., 8 v. v., Marquette Parko parapijos salėje, 6816 So. Washtenaw Ave. Bus kabaretinė, kavinės pobūdžio programa, bufetas ir šampano bonka ant kiekvieno stalo. Dalyviai labai prašomi rezervuoti vietas ir įsigyti bilietus iš anksto, nes salėje vietų yra tik trims šimtams svečių. Bilietai gaunami pas valdybos narius arba Bacevičiaus nekilnojamo turto pardavimo įstaigoj (Bell Realty, 6455 So. Kedzie Av., PR 8-2233). Pelnas skiriamas lituanistinėms mokykloms. Rengia Marquette Parko Apylinkės Lietuvių Bendruomenės Valdyba.

• Chicago Lietuvių Operos tradicinis balius įvyks lapkričio 15 d. Personality Lodge 4740 So. Cicero. Rezervuoti stalus pas Stefaniją Lažauskienę telef. 582-9391.

Vieta nauja, graži ir patogi. Stalai — 10 asmenų.

• Vaižgantas, lietuvių literatūros klasikas, nuo kurio gimimo suėjo 100 metų, Chicagoje bus pagerbtas gruodžio 27 specialiu literatūros vakaru. Vakaro programą sudarys scenai pritaikyti Vaižganto kūriniai. Sukaktuvinį vakarą organizuoja Pedagoginis Lituanistikos Institutas, lietuvių vi-

suomenės padedamas. Vakaro programą atliks Instituto studentai. Jų sceniniam paruošimui vadovauja teatralai: Dalia Juknevičiūtė-Šimoliūnienė ir Leonas Barauskas.

NEW YORK

• Irena Veblaitienė, žinomoji lietuvių radijo valandų bei vakarų programų dalyvė, sutiko praveisti New Yorko Balfo vajuos koncerto programą. Koncertas įvyks, kaip žinoma, lapkričio 15 d., šeštadienį, 7 val. vak. Viešpaties atsimainymo parapijos salėje, 64-14 56th Rd., Maspeth, N. Y.

ROCHESTER

• Rochesterio Lietuvių Medžiotojų Meškeriojų Klubas lapkričio 8 šv. Jurgio parapijos salėje, 545 Hudson Ave. rengia šaunų subūvimą-vakarą.

Programą išpildys aktorius Vitalis Žukauskas iš iš New Yorko, o taip pat ir vietinės meninės pajėgos: solistė Vl. Sabalienė, akompanuojant R. Obaliui. Po programos — šokiai, grojant geram orkestrui iš Kodako. Veiks bufetas su užkandžiais. Pradžia 7 v. v. Įėjimas tik \$2.50. Studentams \$1.25..

LOS ANGELES

BALFO VAKARAS VISU VAKARAS

Lapkričio 22 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. Jv. Kazimiero salėje vietos Balfo skyrius ruošia nuotaikingą vakarą, kuris skirtas šelpti vargstantiems tautiečiams visame pasaulyje.

Pus suvaizdinta nepaprastai linksma Jurgio Gliados

DIRVOS RĖMĖJAI

Atsiliepdami į prašymą, savo auka Dirvą parėmė šie skaitytojai:

A. Trečiokas, Orange 10.00
S. Nasvytis, Cleveland ... 10.00
A. Balsys, New York 10.00
S. Pladys, Cleveland 5.00
V. Abraitis, Fords 10.00
K. Mažonas, Cleveland ... 10.00
I. Tamašauskas, Worces. 10.00
P. Damijonaitis, Cranford 5.00
A. Martus, Cleveland 10.00
A. Butkūnas, St. Charles 5.00
P. Žilys, Chicago 10.00
E. Mazys, Anaheim 10.00
J. Deksnys, Vineland 5.00
E. Bartkus, Beverly Sh. ... 10.00
J. Bartkus, Chicago 10.00
A. Kisieliūsis, Sidney 10.00
J. Kancevičius, Lawrence 20.00
P. Dalinis, Detroit 10.00
K. Ramonas, Chicago 10.00
J. Vigelis, Collingswood .. 5.00
B. Kasakaitis, Chicago 10.00
G. Dragunas, Phila. 3.00
K. Cicėnas, Chicago 2.00
Z. Jankus, Cleveland 10.00
J. Misevičius, Baltimore .. 5.00
J. Krištolaitis, Cleveland 5.00
J. Baublys, Detroit 5.00
L. Karnitis, Columbus ... 5.00
J. Urbonas, Dayton 2.00
P. Bakūnas, Baltimore 2.00
J. Stelmokas, Wicksdowne 10.00
A. Bielskus, Wickliffe 10.00
S. Biežis, Chicago 10.00
R. Zorskis, Cleveland 5.00
A. Rugys, Paterson 2.00
G. Balanda, Detroit 10.00
V. Leigh, Rome 10.00

specialiai šiam vakarui parašyta komedija KOMPIUTERINE SANTUOKA. Režisuoja D. Mackialienė. Dekoracijos A. žaliūno. Vaidina dramos sambūrio vaidintojai: D. Barauskaitė, E. Dovydaitienė, V. Dovydaitis, V. Gylys, V. Jatulienė ir J. Pupius. Dainininkai: O. Deveikienė, D. Mackialienė, A. Polikaitis ir B. Seliukas. Akordijonistas A. Kazakevičius. Po vaidinimo šokiai. (k)

DAILĖS PARODA CHICAGOJE

Čiurlionio Galerija Chicagoje ruošia tradicinę dailės parodą 1970 m. vasario mėn. 14-22 d.d. ir į kurią kviečia dalyvauti visus šiaurės Amerikos (JAV ir Kanados) dailininkus.

Pramatomos premijos už geriausius kūrinius bus skiriamos nepaisant meninio stiliaus. Kūrinių atrinkimui ir premijavimui yra kviečiama jury komisija. Kūrinius parodon pristato patys dailininkai; parodai pasibaigus, neparduotų kūrinių grąžinimu, pasirūpina galerija (už Chicago ribų).

Dailininkai suinteresuoti šia paroda, praneša Čiurlionio galerijai iki 1969 m. gruodžio mėn. 10 d. užpildant žemiau paruoštą kuponą ir pasiunčiant

ČIURLIONIS ART GALLERY

5620 So. Claremont Ave.

Chicago, Ill. 60636 USA

arba skambinant Petriui Aleksai telef. (312) 776-1798.

Po registracijos tuoj bus išsiuntinėta pilna informacija.

Šiuomi pareiškiu, kad dalyvausiu Čiurlionio Galerijos rengiamoje tradicinėje dailės parodoje, įvyks-tančioje 1970 m. vasario mėn. 14-22 d.d., 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636, USA.

Dail. vardas ir pavardė.....

Adresas

Kūrinių technika

(Tapyba, grafika, skulptūra, ir kitos)

Naujas, dėmesio vertas, romanas!

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. R. Spalio romaną "Rezistencija"
Kaina kietais viršeliais 6 dol.

Mano adresas:

(pavardė ir vardas)

.....

(namo numeris ir gatvė)

.....

(miestas ir valstybė, zip Nr.)